

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Αικατερίνη Πλακίτση Άλκηστις Κοντογιάννη
Ειρήνη Σπυράτου Βάια Μανώλη

Μελέτη Περιβάλλοντος

Α΄ Δημοτικού

Τόμος 1ος

Μελέτη Περιβάλλοντος

Α΄ Δημοτικού

Τόμος 1ος

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Αικατερίνη Πλακίτση, Λέκτορας
του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Άλκηστις Κοντογιάννη, Επίκουρος Καθηγήτρια
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Ειρήνη Σπυράτου, Εκπαιδευτικός
Βάια Μανώλη, Εκπαιδευτικός

ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ιωάννης Σαλβαράς, Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Ουρανία Κυριαζή, Σχολική Σύμβουλος
Ζωή Βιτσάκη, Εκπαιδευτικός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Παναγιώτα Φούρκα - Ταταράκη,
Σκιτσογράφος - Εικονογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Χριστίνα Σπυροπούλου, Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ **ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ**

Αλεξάνδρα Χ. Κουλουμπαρίτση,
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Ειρήνη Κανακουσάκη, Εκπαιδευτικός

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Μιχάλης Μακρουλάκης, Εικαστικός Καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
& ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

**Αικατερίνη Πλακίτση Άλκηστις Κοντογιάννη
Ειρήνη Σπυράτου Βάια Μανώλη**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ**

Μελέτη Περιβάλλοντος

Α΄ Δημοτικού

Τόμος 1ος

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία
Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των
προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και
παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού
με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και
το Νηπιαγωγείο»**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

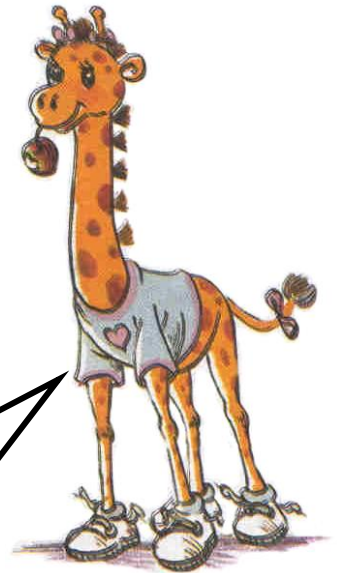
**Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από
εθνικούς πόρους.**

**Η προσαρμογή του βιβλίου έγινε από την Ομάδα
ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού
προσβάσιμου από αμβλύωπες μαθητές, του
έργου «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη προσβάσιμου
εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές
με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη»**

Γεια σας παιδιά.
Το όνομά μου είναι
Λέων Λαλέων.

Κι εγώ είμαι
η **Μηλώ Καμηλώ.**
Το δικό σου όνομα;

Όνομα:

Έλα να γνωρίσουμε:
τον κόσμο σου, τον κόσμο μας
και λίγο παραπέρα.
Μαζί θα ταξιδέψουμε
στη γη και στον αέρα...

Πώς εργαζόμαστε:

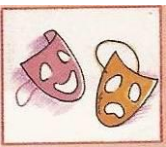
Λέμε τη γνώμη μας

Συζητάμε

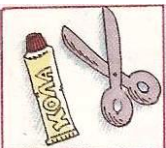
Ρωτάμε

Παίζουμε

Ζωγραφίζουμε

Κόβουμε και κολλάμε
Κατασκευάζουμε

Ερευνούμε έξω από την τάξη

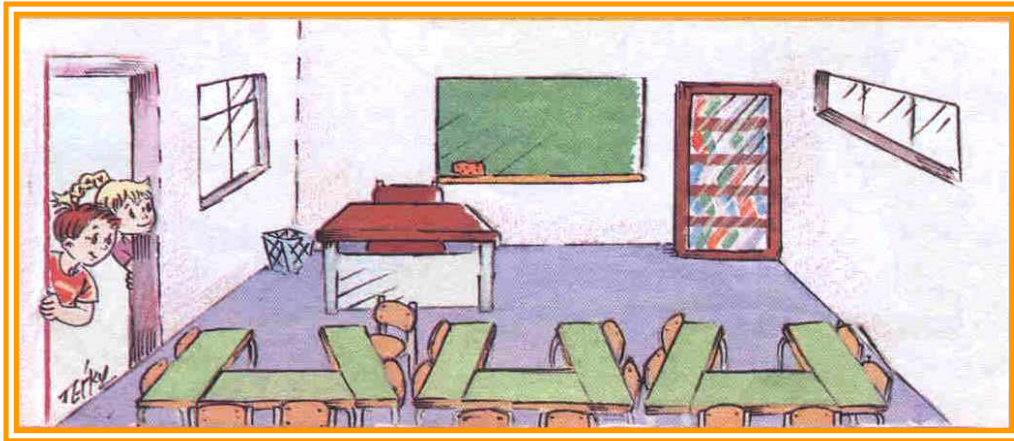
Εργαζόμαστε στο τετράδιο
εργασιών

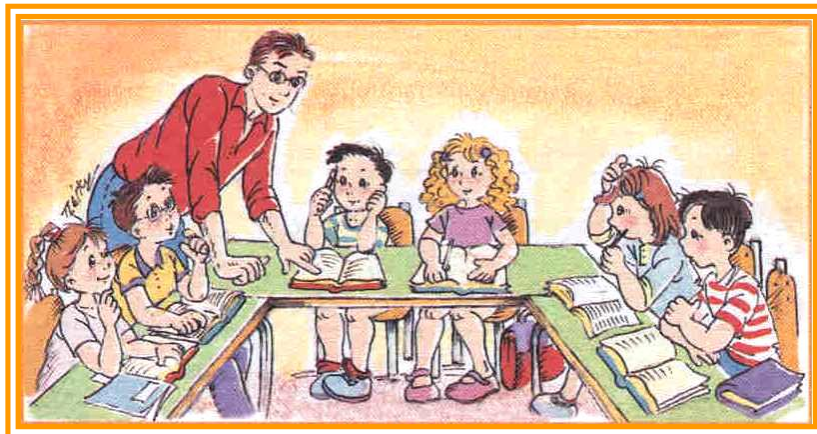
Η τάξη μου

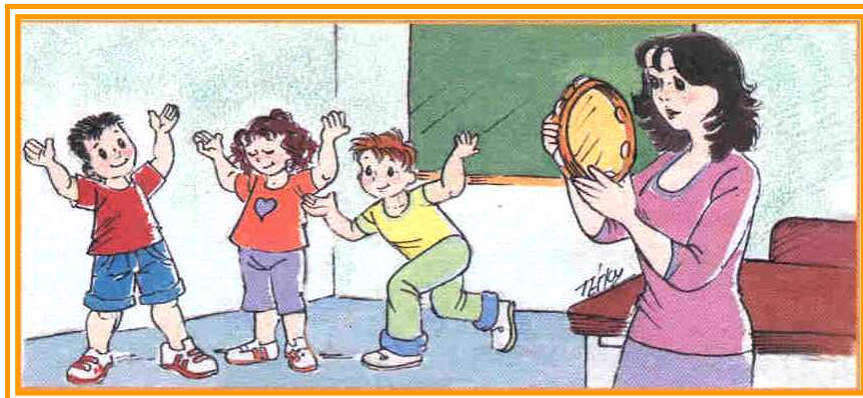
1. Πώς είναι η τάξη μου;

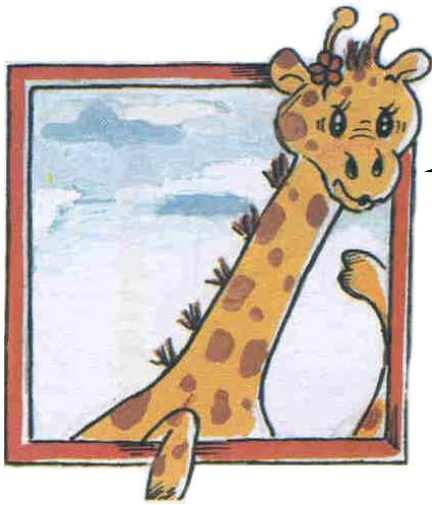
2. Η ομάδα μια αγκαλιά, δάσκαλοι με τα παιδιά

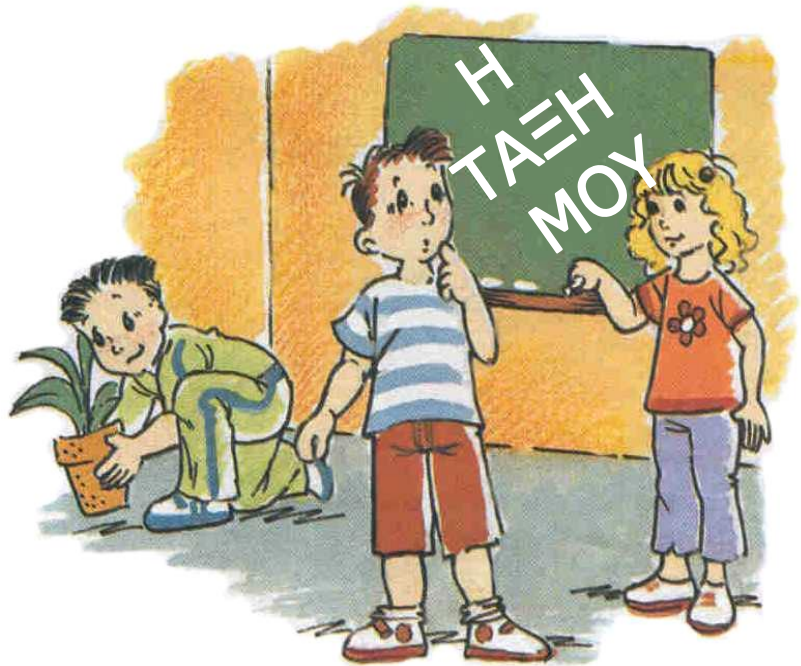
3. Πώς ζούμε στην τάξη;

1. Πώς είναι η τάξη μου;

Πώς είναι
η τάξη σου;

Παίζουμε: Γνωρίζω την τάξη μου.

Μες στην τάξη περπατώ.

Γύρω μου παρατηρώ.

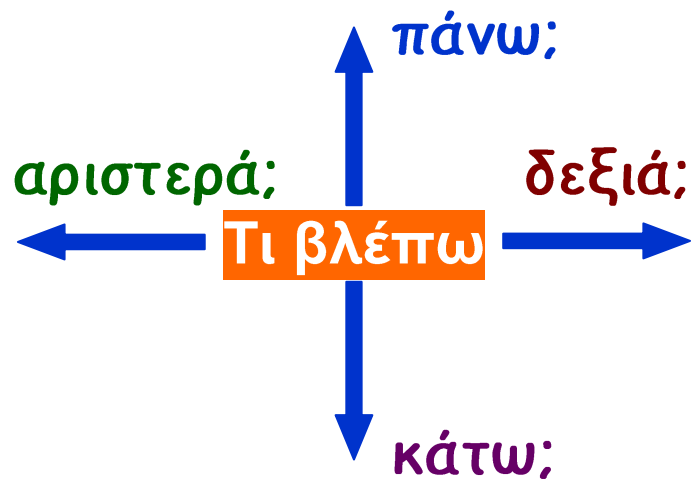
Διαλέγω κάτι.

Μιλώ για αυτό.

Παρατηρώ προσεκτικά την τάξη μου.
Ποια πράγματα υπάρχουν γύρω μου;

Συζητάμε

Λέμε τη γνώμη μας

Τι άλλο θα ήθελα να έχει η τάξη μου; Γιατί;

Πόσα είναι ο ;

Πόσες είναι ο ;

Πόσες είναι το ;

Μετράω και με μια το μου.

Συζητάμε

Πώς αλλιώς μετράμε;
Τι άλλο θα ήθελες να μετρήσεις;

Παίζουμε:

Κλείνω τα μάτια με ένα σε ένα ή σε

ένα .

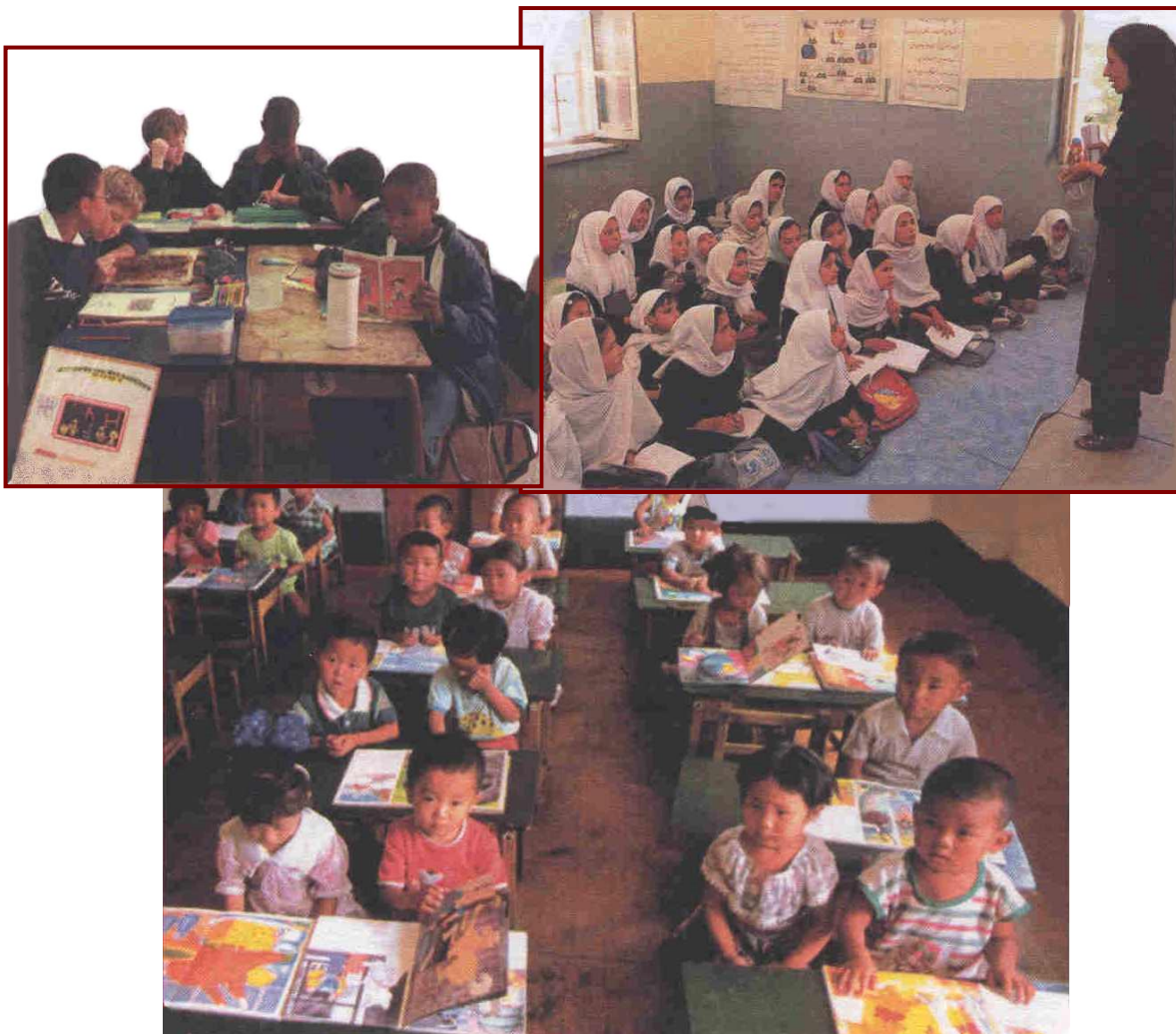
Δίνω οδηγίες για να πάει στην .

Η τάξη μου είναι ένας χώρος που έχει πολλά πράγματα. Έχει πίνακα, θρανία, καρέκλες, βιβλιοθήκη.

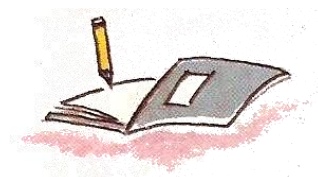

Πώς είναι η τάξη του σχολείου σε άλλα μέρη του κόσμου;

Συζητάμε

Σε τι μοιάζει η τάξη μου
με τις άλλες τάξεις;
Σε τι διαφέρει;

1 - 2

2. Η ομάδα μια αγκαλιά, δάσκαλοι με τα παιδιά

Παίζουμε: Ας γνωριστούμε.

Είμαι η Άννα και μου αρέσει...

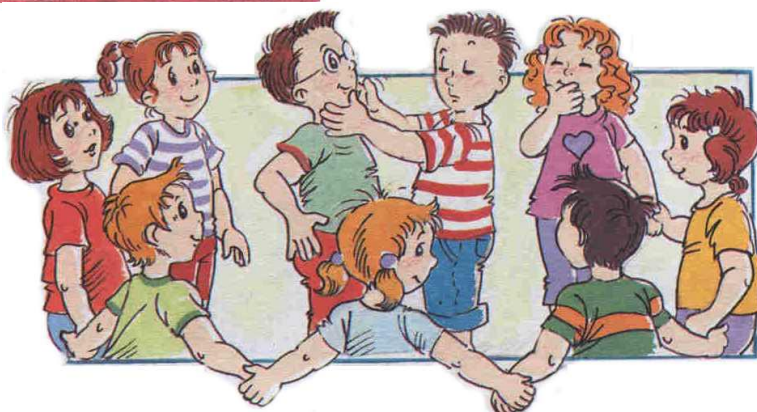

Παίζουμε:

Αναγνωρίζω τους
συμμαθητές μου

Ρωτάμε

Τι θα ήθελες να ρωτήσεις τα

ή τη

;

, το

Από φίλους ξεχειλίζει και όλο
γράμματα μυρίζει*. Τι είναι;

Η τάξη μου είναι μια ομάδα.

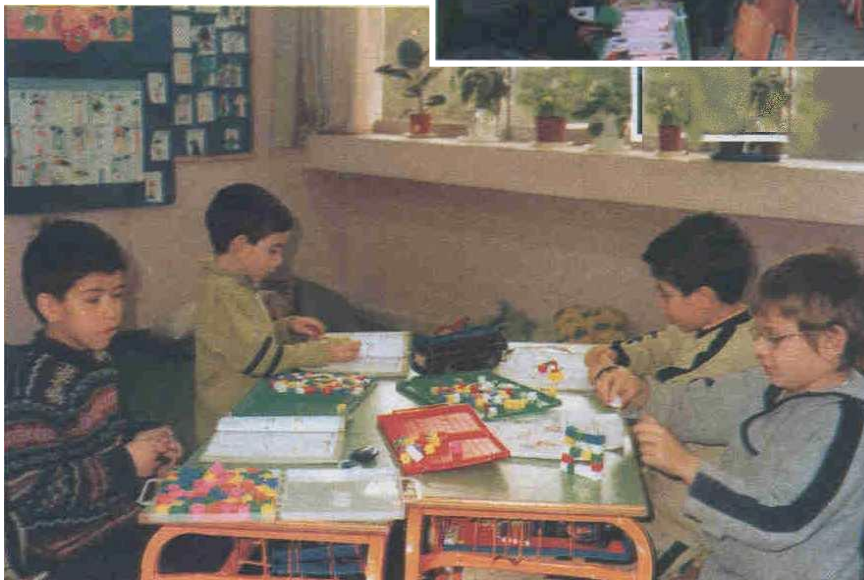
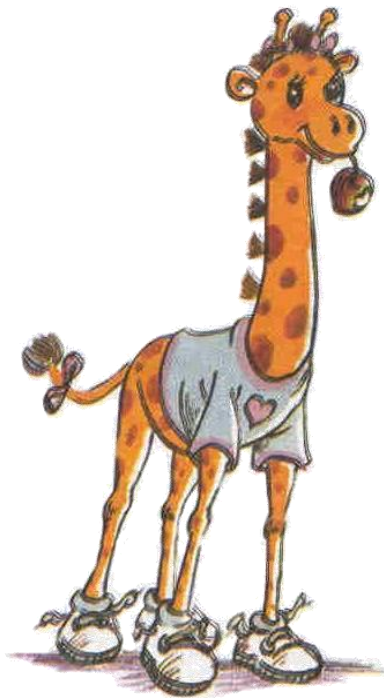
* Ρ. Καρθαίου

3

3. Πώς ζούμε στην τάξη;

Συζητάμε

Γινόμαστε ομάδες και συζητάμε τι κάνουν τα παιδιά στις προηγούμενες εικόνες. Τι άλλο κάνουμε στην τάξη;

Για την τάξη σας κανόνες
αν θα βρείτε, όλοι μαζί
καλύτερα θα ζείτε.

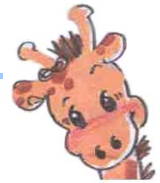
Λέμε τη γνώμη μας

Σκεφτόμαστε τρόπους για να ζούμε καλά στην τάξη. Με τον δάσκαλο ή τη δασκάλα μας συμφωνούμε για τους κανόνες που θα έχουμε στην τάξη μας.

Παίζουμε

Γινόμαστε ζευγάρια ή ομάδες.
Παίζουμε έναν κανόνα της τάξης.

Στην τάξη μας έχουμε κανόνες!

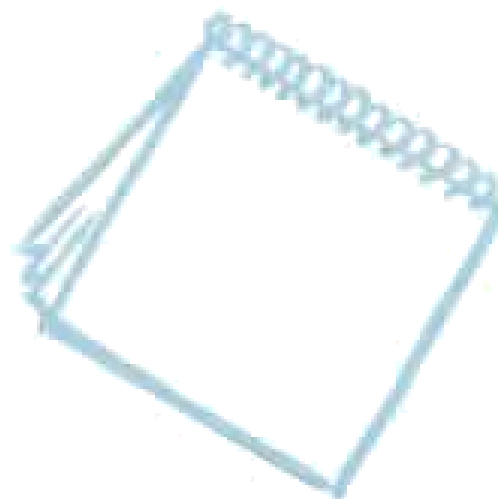
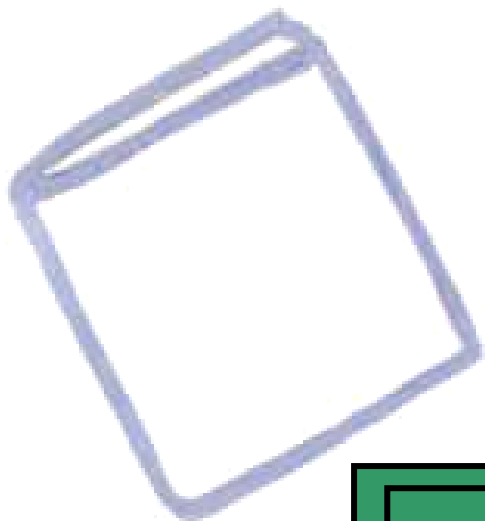
Η τάξη της γιαγιάς μου

4

Συζητάμε και ζωγραφίζουμε

Τι σημαίνει για σένα η τάξη σου;
Να ζωγραφίσεις εικόνες από την τάξη σου.

Το σχολείο μου

1. Πώς είναι το σχολείο μου;

2. Πώς ζούμε στο σχολείο;

3. Εκδρομές με το σχολείο, εκδηλώσεις και γιορτές...

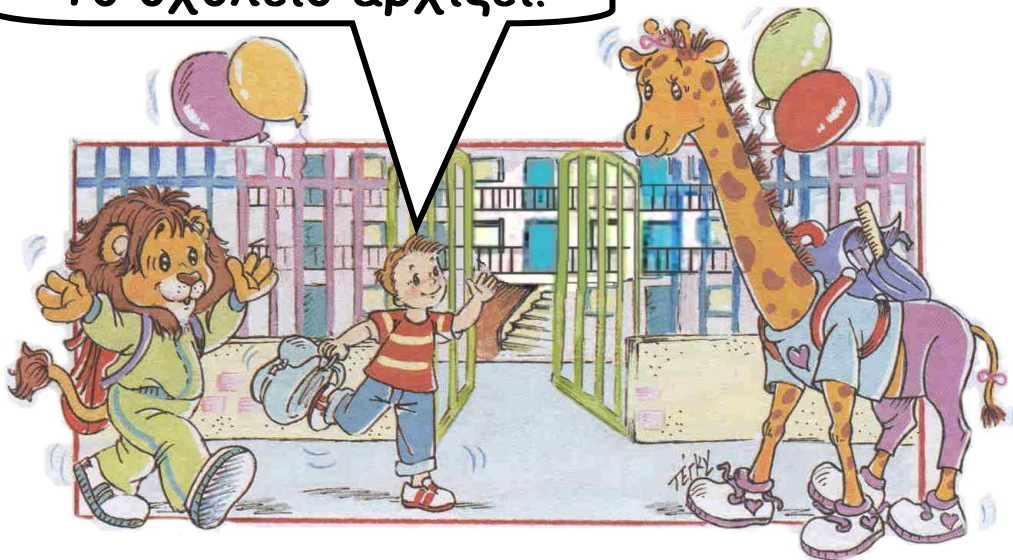

4. 28η Οκτωβρίου 1940

1. Πώς είναι το σχολείο μου;

Το σχολείο αρχίζει!

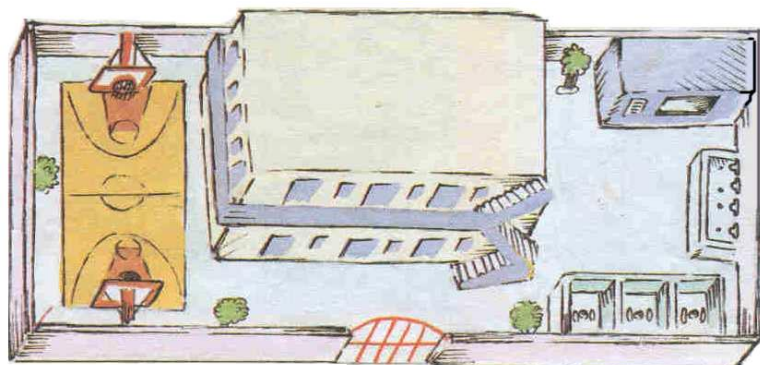
Ερευνούμε
έξω από την τάξη

Ας γνωρίσουμε
το σχολείο μας!

Τι βλέπεις;	Τι ακούς;	Τι πιάνεις;
Τι μυρίζεις;	Τι νιώθεις;	

Γινόμαστε ομάδες.
Ερευνούμε
τους χώρους
του σχολείου.

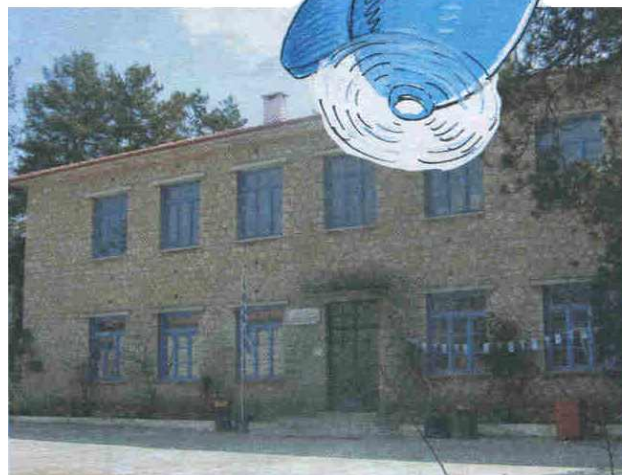

Λέμε τη γνώμη μας

Τι άλλο θα θέλαμε να έχει το σχολείο μας;
Υπάρχει κάτι που δε μας αρέσει; Γιατί;

Βλέπω σχολεία μεγάλα, βλέπω
σχολεία μικρά, στην πόλη, στο
βουνό, στον κάμπο, στα νησιά.

Το σχολείο μας έχει πολλούς
χώρους. Έχει αίθουσες, γραφεία,
αυλή.

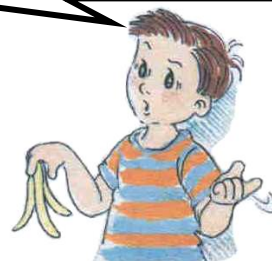
2. Πώς ζούμε στο σχολείο;

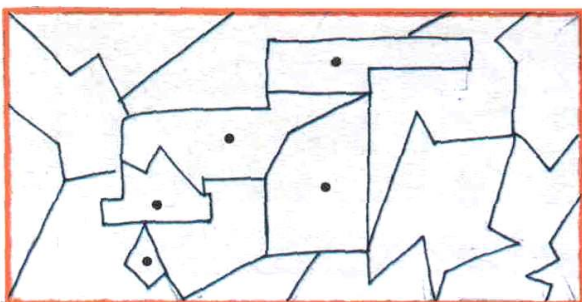
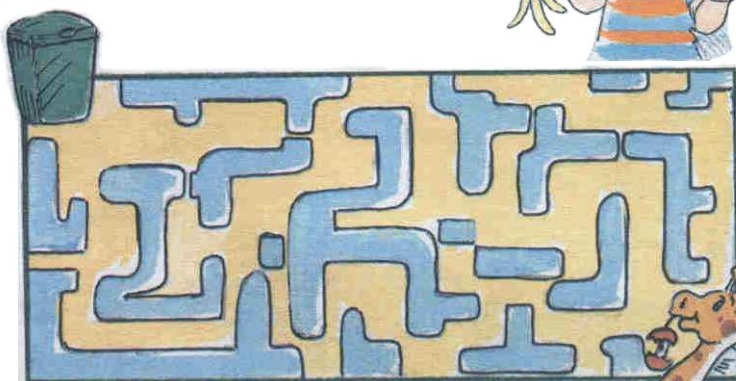
Συζητάμε

Τι άλλο κάνουμε στο σχολείο;
Τι σου αρέσει πιο πολύ;

Που είναι ο κάδος;

Που θα πλύνω
τα χέρια μου;

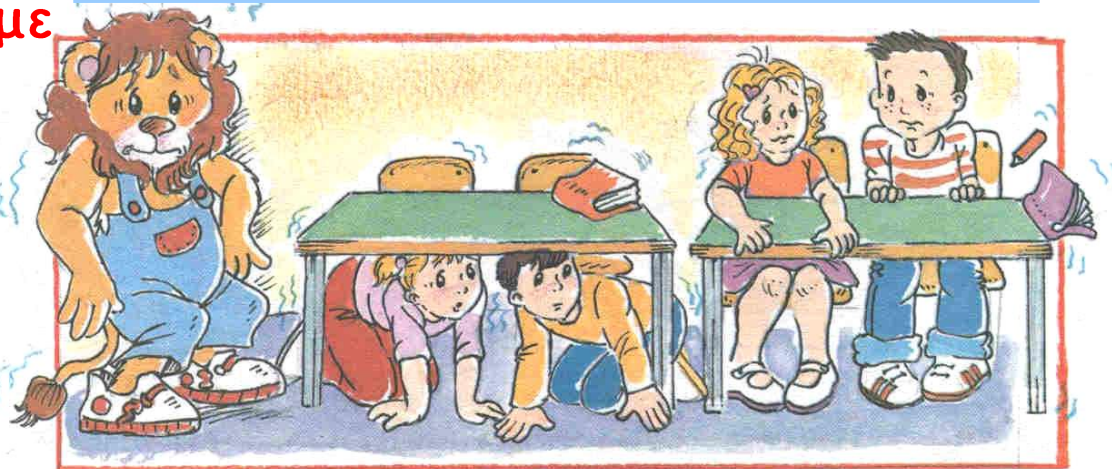
Συζητάμε

Τι θα έλεγες σε έναν συμμαθητή σου που πετάει
τα σκουπίδια κάτω; Ποιους κανόνες χρειαζόμαστε
για να ζούμε καλά κάθε μέρα, όταν είμαστε
στο σχολείο;

Τι θα κάνουμε αν γίνει σεισμός
στο σχολείο;
Κάνουμε ένα παιχνίδι ετοιμότητας.

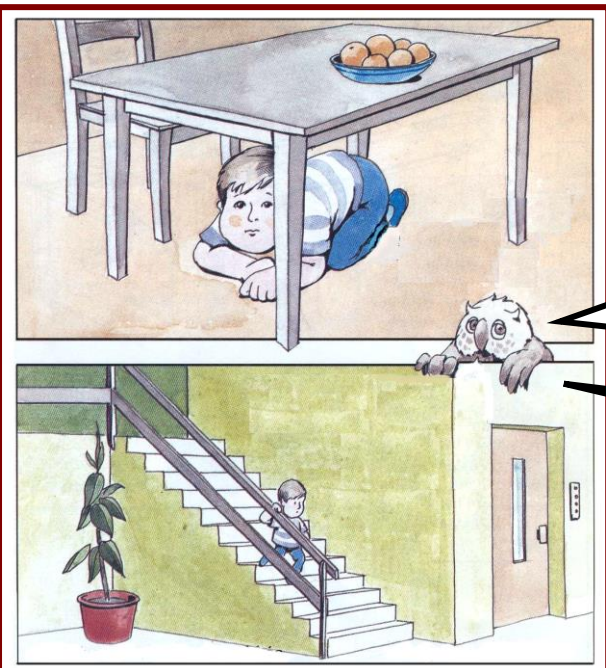
Συζητάμε

Συζητάμε

Παρατηρούμε προσεκτικά το φυλλάδιο οδηγιών.
Τι θα κάνουμε αν γίνει σεισμός και είμαστε
στο σπίτι;

Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας

**Αν είσαι στο σπίτι
και γίνει σεισμός...**

**ΜΠΕΣ ΑΜΕΣΩΣ
ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΕΝΑ
ΓΕΡΟ ΤΡΑΠΕΖΙ.**

**ΜΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ
ΤΟ ΑΣΑΝΣΕΡ.**

- Μετά από έναν σεισμό πολλές φορές γίνεται διακοπή ηλεκτρικού ρεύματος. Γι' αυτό μπορεί να αποκλειστείτε στο ασανσέρ.
- Η έξοδος πρέπει να γίνεται από τις σκάλες πολύ προσεκτικά.

Στο σχολείο μαθαίνουμε πολλά πράγματα. Μαθαίνουμε τι πρέπει να κάνουμε την ώρα του σεισμού.

3

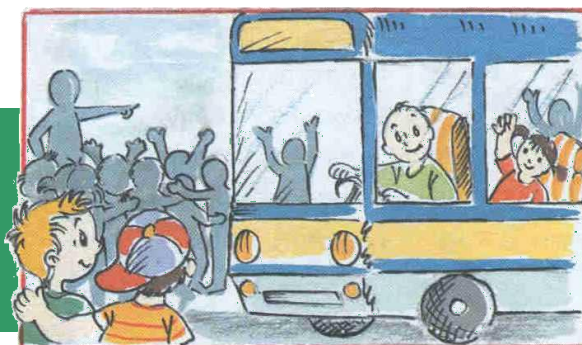
3. Εκδρομές με το σχολείο, εκδηλώσεις και γιορτές

Λέμε τη γνώμη μας

Τι κάνουν τα παιδιά στην πάνω εικόνα;
Πού πηγαίνουν οι μαθητές και οι μαθήτριες
της Πρώτης τάξης με το σχολικό;
Πού θα ήθελες να πας με το σχολείο σου;

Τι χρειάζεται
να έχω μαζί μου
όταν πηγαίνω εκδρομή;

Τραγουδάμε:

«Ήταν ένα μικρό καράβι...»

Με το σχολείο πηγαίνουμε εκδρομές,
κάνουμε εκδηλώσεις και γιορτές.

4 - 5

4. 28η Οκτωβρίου 1940

Α. Αλεξανδράκης,
Έλληνες στρατιώτες στην Πίνδο, 1940-1941

Οι παππούδες μας που τώρα
έχουν χιόνια στα μαλλιά
πολεμήσανε πριν χρόνια
μες στο κρύο και στα χιόνια
για τιμή, για λευτεριά.

Γ. Βρεττός

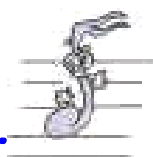

Ρωτάμε

Ρωτάμε τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας
να μας πουν τι έγινε την 28η Οκτωβρίου 1940.

Παιδιά, της Ελλάδος παιδιά,
που σκληρά πολεμάτε, πάνω στα βουνά...

Μ. Τραϊφόρος, Μ. Σουγιούλ

Συζητάμε και ζωγραφίζουμε
Το σχολείο μου

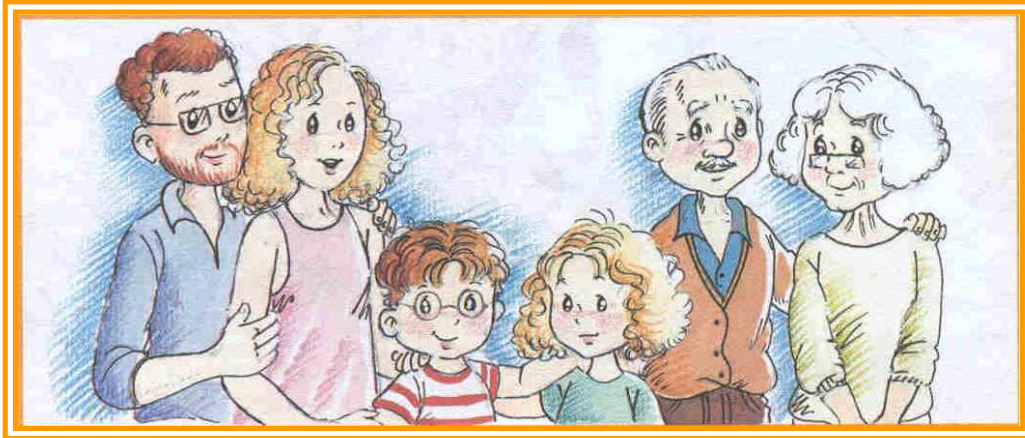
Τι σημαίνει για σένα το σχολείο σου;
Να ζωγραφίσεις εικόνες από το σχολείο σου
στα πέταλα του λουλουδιού.

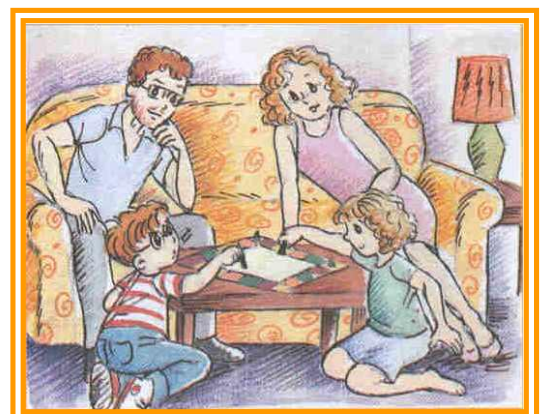
Η οικογένειά μου

1. Η οικογένεια

2. Πώς ζούμε στην οικογένεια;

3. Πώς η οικογένεια φροντίζει το περιβάλλον;

1. Η οικογένεια

Να η οικογένειά μου!

Λέμε τη γνώμη μας

Θέλεις να μιλήσεις για τη δική σου οικογένεια;

Να η οικογένεια της φίλης μου, της Άννας.

Η οικογένεια της Άννας

ο αδερφός της

η Άννα

η αδερφή της

η μαμά της

ο μπαμπάς της

ο παππούς της

η γιαγιά της

Η οικογένεια του Ομάρ

η μαμά του

ο Ομάρ

Η οικογένεια του Τάκη

ο μπαμπάς
του

ο Τάκης

Ρωτάμε

Τι θα ήθελες να ρωτήσεις την Άννα, τον Ομάρ και τον Τάκη για τις οικογένειές τους;

Η δική μου
οικογένεια άλλαξε!

Πώς μπορεί να αλλάξει μια οικογένεια;

Συζητάμε

**Κάθε παιδί έχει τη δική του οικογένεια.
Όλες οι οικογένειες δεν είναι όμοιες.**

Άλλες οικογένειες

**Οικογένεια
Κινέζων**

**Οικογένεια
Ινδών**

**Βάλε τη φωτογραφία
της οικογένειάς σου**

Συζητάμε

Παίζουμε το παιχνίδι **Μοιάζω-Διαφέρω.
Σε τι μοιάζουν οι οικογένειες που φαίνονται
στις φωτογραφίες;
Σε τι διαφέρουν;**

Ο γιος της μαμάς μου είμαι εγώ.
Ο γιος του μπαμπά μου είμαι εγώ.
Ο αδελφός του αδελφού μου είμαι εγώ.
Ο αδελφός της αδελφής μου είμαι εγώ.
Ο εγγονός της γιαγιάς μου είμαι εγώ.
Ο εγγονός του παππού μου είμαι εγώ.
Ο ανιψιός του θείου μου είμαι εγώ.
Ο ανιψιός της θείας μου είμαι εγώ.
Ο ξάδελφος του ξαδέλφου μου είμαι εγώ.
Ο ξάδελφος της ξαδέλφης μου είμαι εγώ.

Ποιος είμαι πια εγώ!!!

Αν είσαι κορίτσι,
πώς θα το πεις;

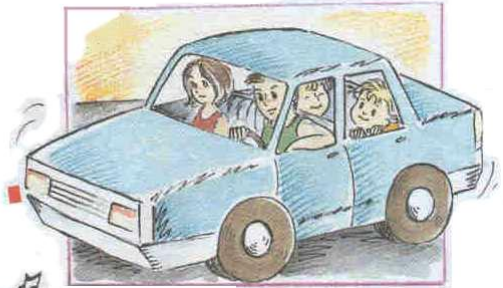
1 - 2

2. Πώς ζούμε στην οικογένεια;

Δείτε πώς ζουν οι φίλοι μου.

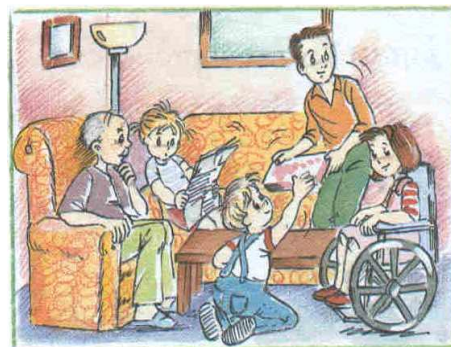

Συζητάμε

Ποιες από τις εικόνες σου θυμίζουν την οικογένειά σου; Τι άλλο κάνετε με τη δική σου οικογένεια;

Βοηθάμε ο ένας τον άλλον.

Τώρα είμαστε μια συντροφιά.

Συζητάμε

Τι μας προσφέρει η οικογένειά μας;
Τι προσφέρουμε εμείς
στην οικογένειά μας;

Υπάρχουν και προβλήματα

Μπορούμε να κάνουμε πάντα
αυτό που θέλουμε; Γιατί;

Παίζουμε

Γινόμαστε ζευγάρια.
Παίρνουμε ρόλους.
Συζητάμε για ένα πρόβλημά μας.
Δίνουμε λύση σε αυτό.

Όλοι κάνουν κάτι μέσα στην οικογένεια,
δηλαδή έχουν ρόλους.
Κάθε οικογένεια έχει κανόνες.
Όλοι βοηθάνε σε μια οικογένεια.

**Ζητάω βοήθεια από κάποιον μεγαλύτερο
στο σπίτι και γράφω έναν κανόνα
της οικογένειάς μου.**

Ένας κανόνας της οικογένειάς μου.

.....

.....

.....

.....

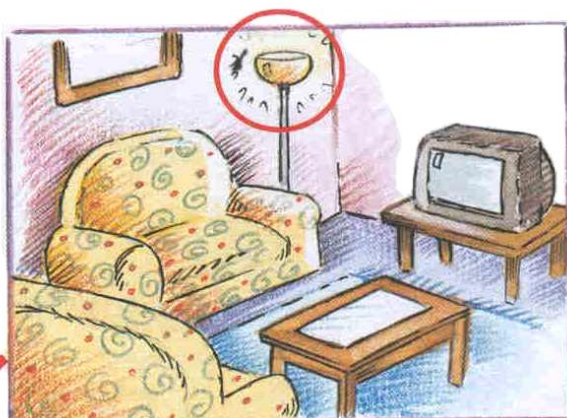
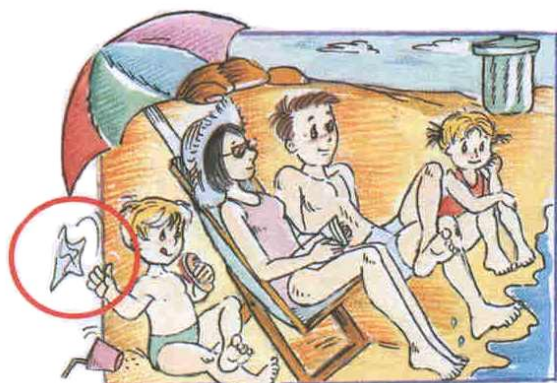
3 - 4

3. Πώς η οικογένεια φροντίζει το περιβάλλον;

Εγώ και η οικογένειά μου προσέχουμε...

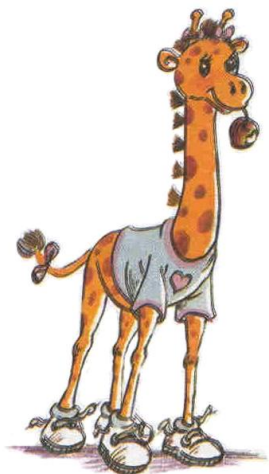

Παρατηρώ τις παραπάνω εικόνες.
Ποιες εικόνες δείχνουν τη φροντίδα μας
για το περιβάλλον;
Δικαιολογώ την απάντησή μου.

Τι μπορεί να κάνει μια
οικογένεια για το περιβάλλον;

Συζητάμε

**Κάθε οικογένεια μπορεί να κάνει
πολλά για να προστατεύει
το περιβάλλον.**

5 - 6

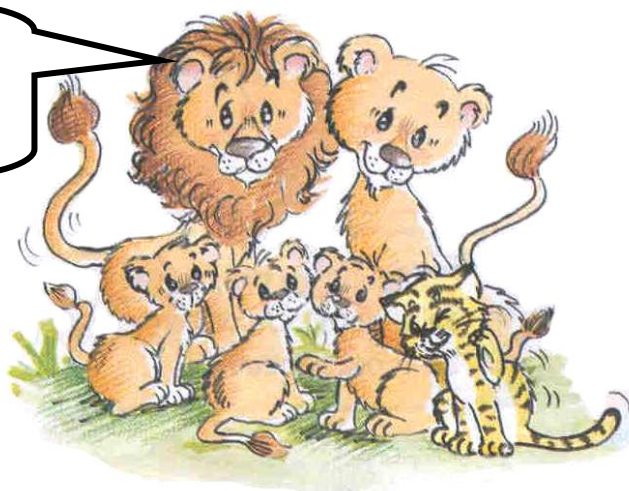
Η οικογένειά μου

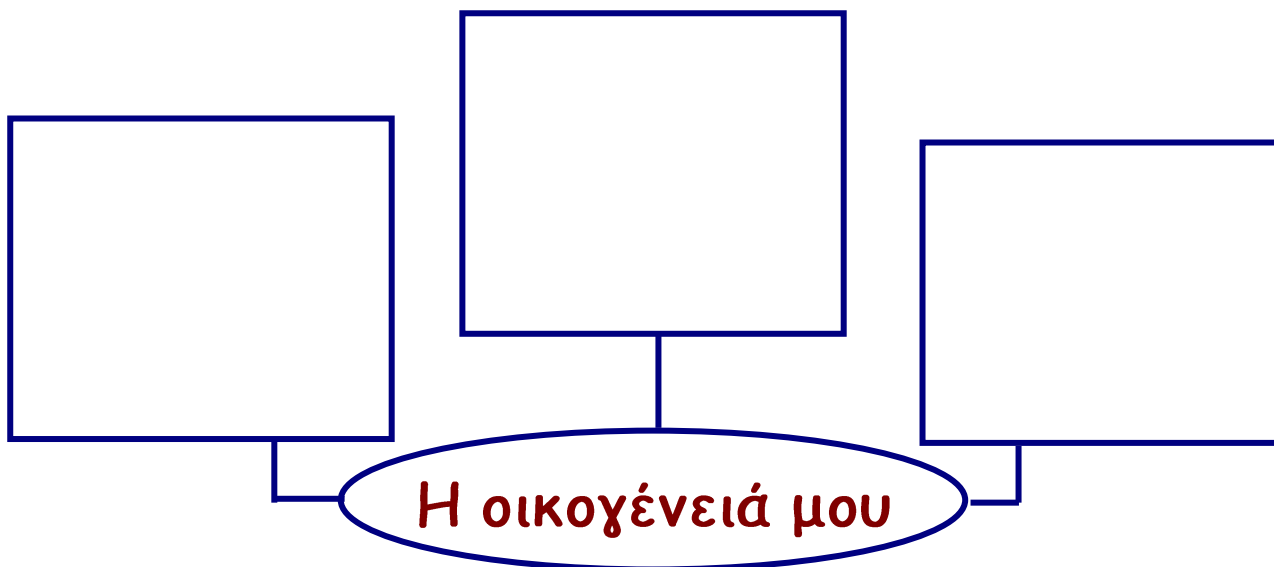
Ζωγραφίζουμε

Ζωγραφίζω ένα μήνυμα για το περιβάλλον.
Το δείχνω στην οικογένειά μου και συζητάμε
για αυτό.

Θα μας μιλήσεις
Για την οικογένειά σου;

Συζητάμε και ζωγραφίζουμε

Ο άνθρωπος και ο χρόνος

1. Η οικογένειά μου έχει ιστορία

2. Η δική μου ιστορία

Να κολλήσεις δύο δικές σου φωτογραφίες.

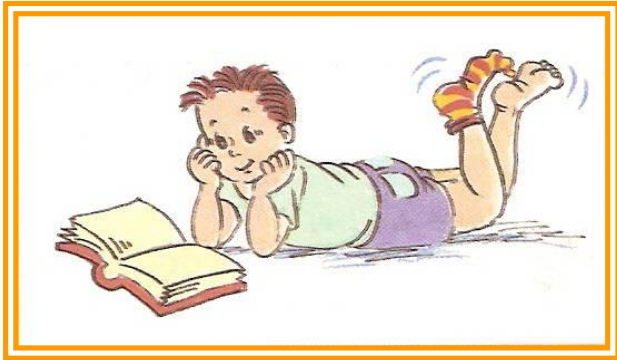

3. Πώς μετράω τον χρόνο;

4. Πώς αλλιώς μετράω τον χρόνο;

5. Χριστούγεννα – Πρωτοχρονιά

6. Πώς περνάω τον ελεύθερο χρόνο μου;

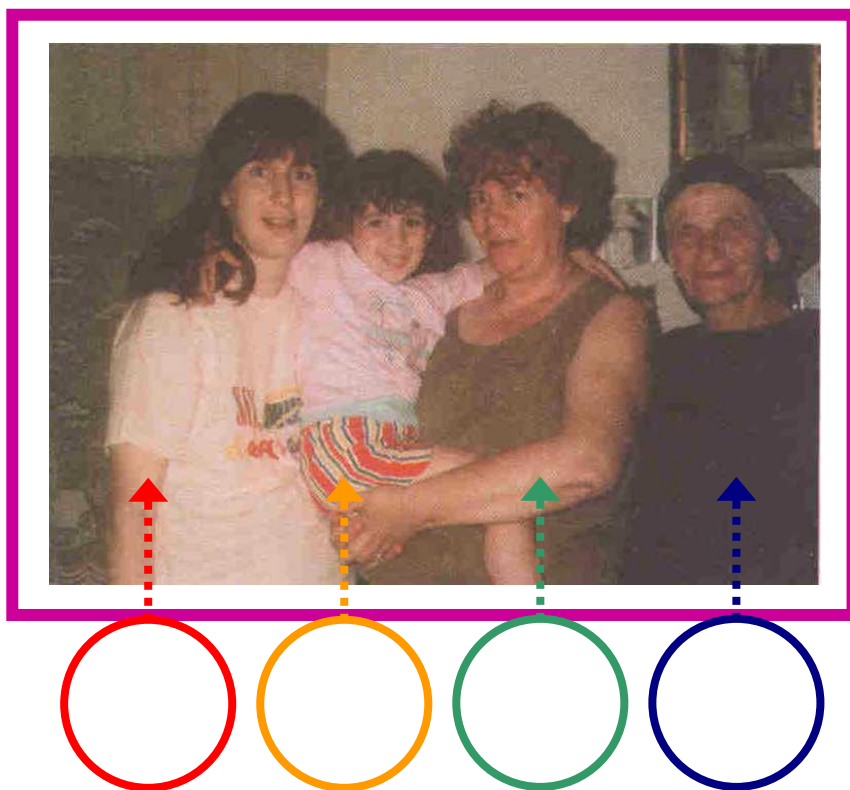
1. Η οικογένειά μου έχει ιστορία

«Η ιστορία της μαμάς μου»

Στην κουζίνα του σπιτιού αρχηγός ήτανε η μαμά της μαμάς της μαμάς μου, η γιαγιά της μαμάς μου, η δική μου προγιαγιά.

Σ. Ζαραμπούκα

Δάβης Δ.

Βαλαβανίδη Μ.

Βασιλείου Σ.

Δάβης Δ.

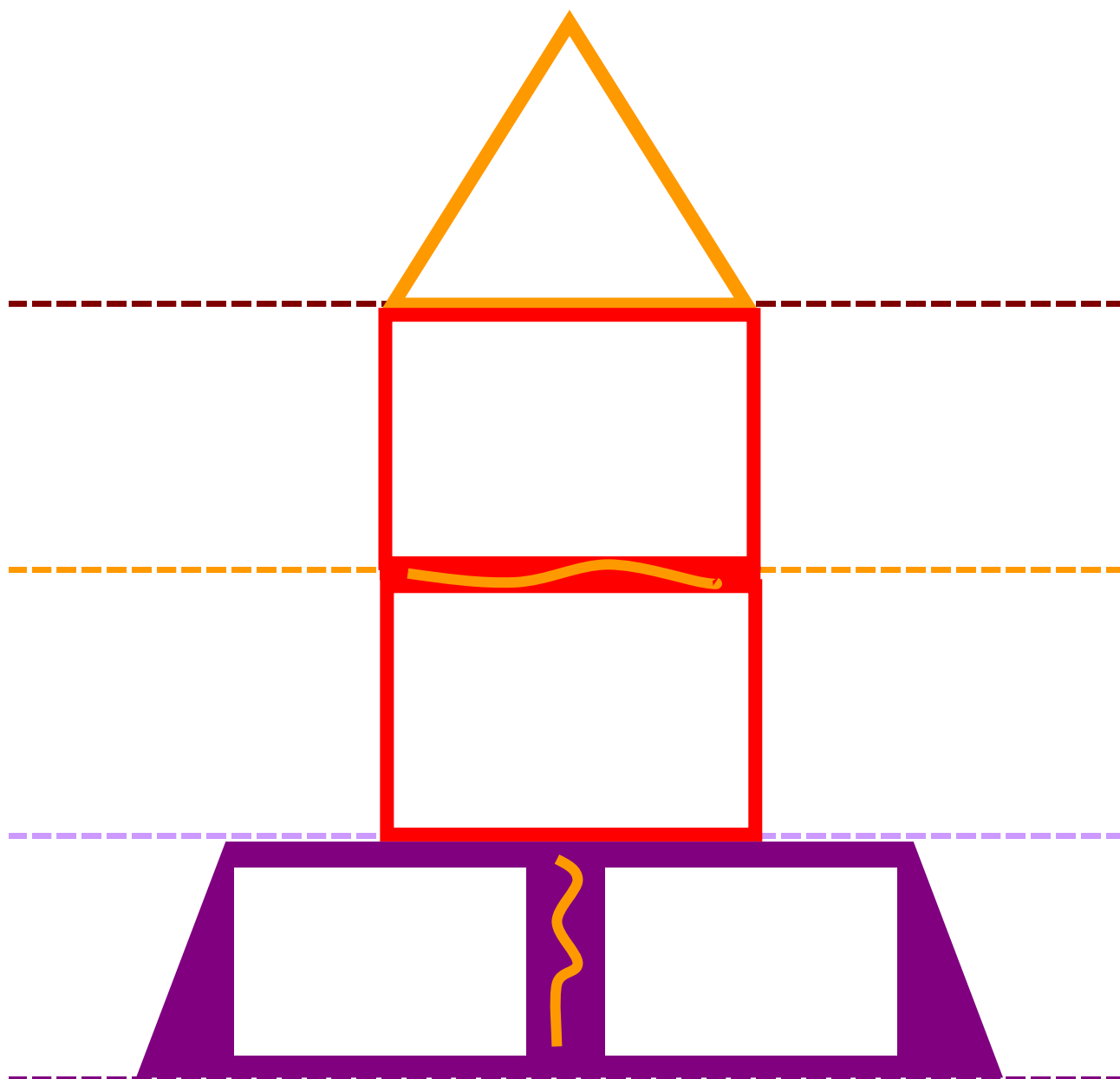
Βάζω αριθμούς στους κύκλους και στις φωτογραφίες. Ξεκινάω από την προχιαχιά.

Συζητάμε

**Και η οικογένειά σου έχει ιστορία.
Θα μας διηγηθείς κάτι από αυτήν;**

Όνομα:

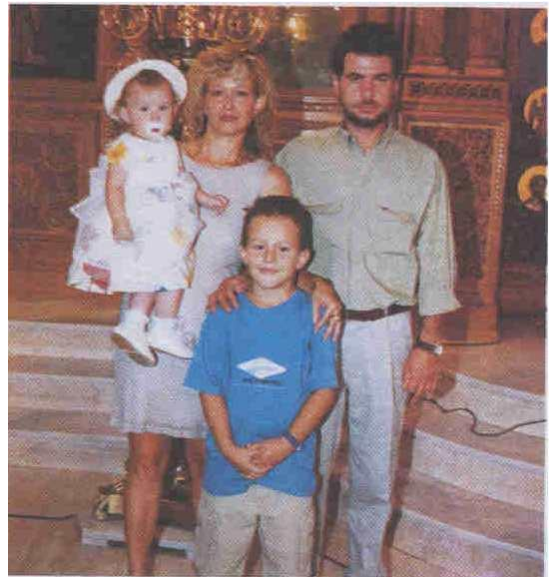
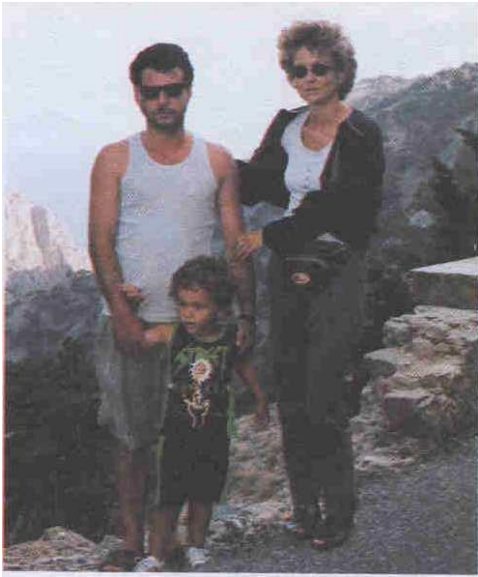
Κολλάω φωτογραφίες με τα πρόσωπα
της οικογένειάς μου.
Γράφω τα ονόματά τους στις γραμμές.

Από πού είναι η μαμά σου,
ο μπαμπάς σου,
ο παππούς σου,
η γιαγιά σου;

Τι άλλαξε στην οικογένεια;

Ρώτησε τη μαμά,
τον μπαμπά,
τον παππού,
τη γιαγιά για...

σπίτι

το

, τα

ρούχα

τους

δρόμους

,

χωριό

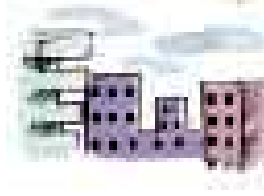

το

,

την

πόλη

τους,

όταν ήταν παιδιά.

**Μια φορά κι έναν καιρό,
κάπου πέρα, κάπου εδώ,
ο παππούς και η γιαγιά
κάνανε πολλά παιδιά.
- Και μετά, και μετά;
- Τα παιδιά κάναν παιδιά.
- Και μετά, και μετά;
- Ε! Γεννήθηκα εγώ.
Γεια σας παιδιά!**

1

2. Η δική μου ιστορία

Να ζήσεις, Ελένη, και χρόνια πολλά,
μεγάλη να γίνεις με άσπρα μαλλιά!

Πώς ήταν η Ελένη όταν γεννήθηκε;
Πώς είναι έξι χρονών;

Συζητάμε

Γράφω **Χαρούμενα Γενέθλια**
σε μια άλλη γλώσσα.

Κλείνω τα μάτια και θυμάμαι... όταν ήμουν πιο
μικρός ή πιο μικρή.

Πώς ήμουν;
Τι μπορούσα να κάνω;

Γεννήθηκα πριν από ..... χρόνια.
Γιορτάζω τα γενέθλιά μου τον μήνα
.....

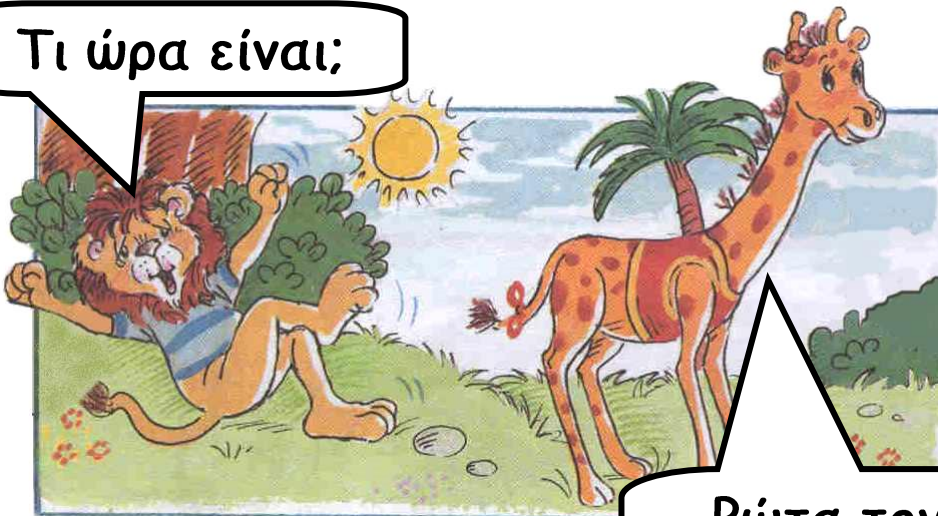

2

3. Πώς μετράω τον χρόνο;

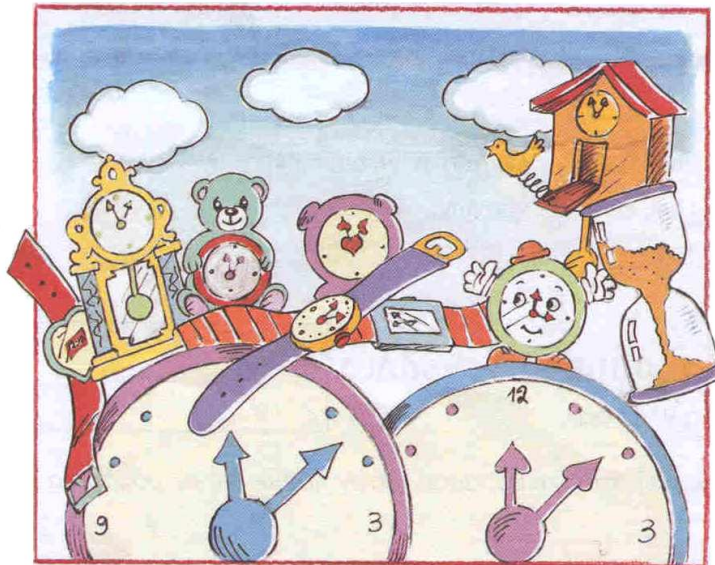

Τι ώρα είναι;

Ρώτα τον Ήλιο,
το μεγάλο ρολόι!

Στη χώρα των ρολογιών

Συζητάμε

Παρατηρώ τις εικόνες. Πώς μετράμε τον χρόνο;
Πώς μπορούμε να μετρήσουμε τον χρόνο χωρίς
ρολόι;

Με το ρολόι μετράμε τον χρόνο που περνάει.

Τικ τακ, τικ τακ, τικ τακ

Οι ώρες κυλούν, οι μέρες περνούν.
Τι μέρα είναι σήμερα;

Γράφω το όνομα

κάθε μέρας.

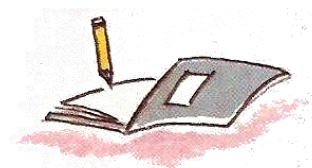
Η Δευτέρα με την Τρίτη
στης Τετάρτης παν το σπίτι.
Με την Πέμπτη κουβεντιάζουν
την Παρασκευή φωνάζουν.
Παίρνουνε και το Σαββάτο
και τραβάνε παρακάτω.

Να κι η Κυριακή στο πλάι το μαντίλι της κουνάει.
Κι αρχινάνε ζωηρό της βδομάδας τον χορό.

Γ. Κρόκος

Μετράμε τον χρόνο που περνάει και με
μέρες. Μία εβδομάδα έχει επτά μέρες:
Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή,
Σάββατο, Κυριακή.

3 - 4 - 5

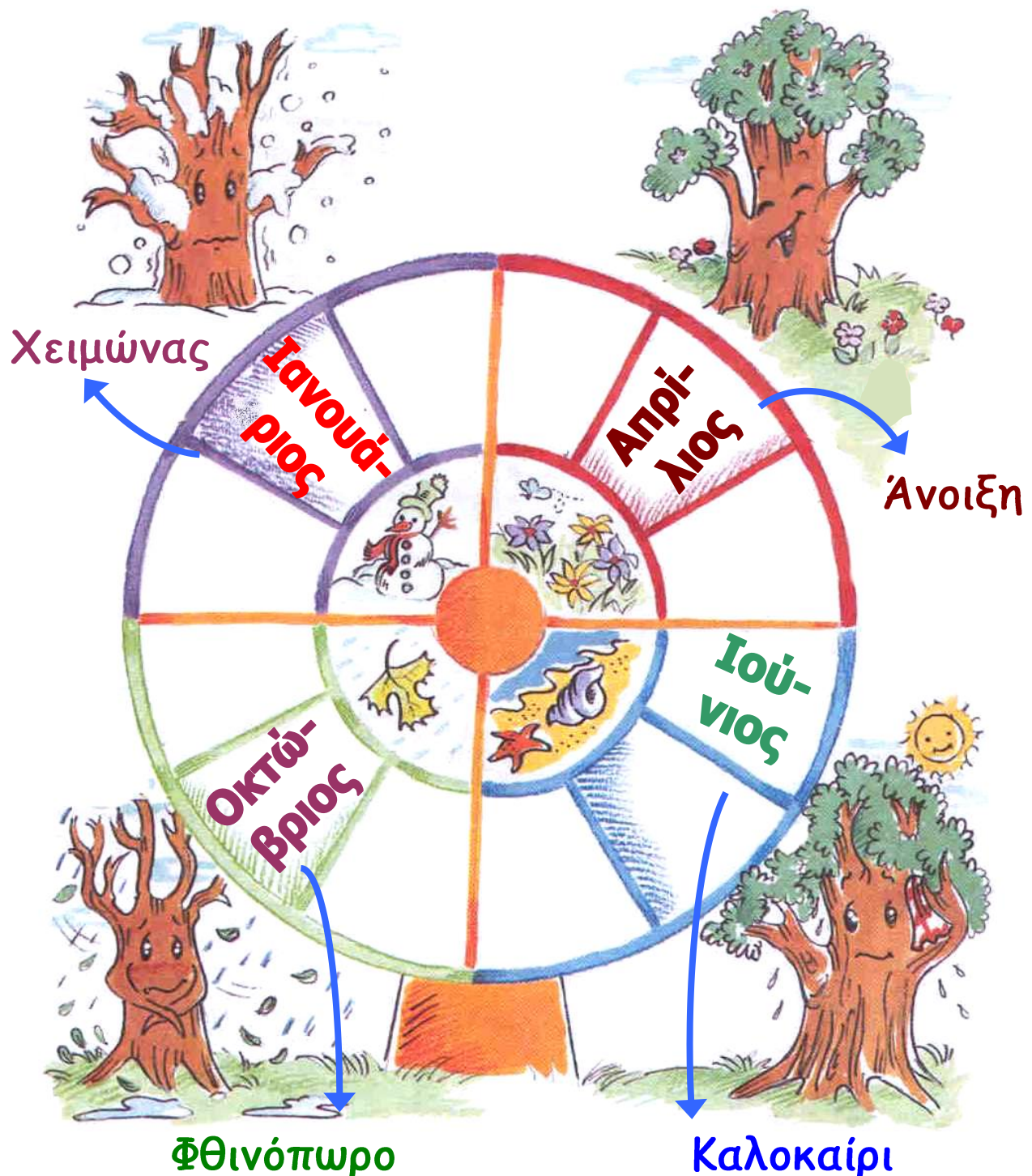

4. Πώς αλλιώς μετράω τον χρόνο;

Γύρω γύρω οι μήνες όλοι, η ζωή περιβόλι, άνθη, χιόνια και βροχή, κάθε χρόνο απ' την αρχή...

Λιλιπούπολη

Συζητάμε

Ποιους άλλους μήνες γνωρίζεις;
Ποιες είναι οι τέσσερις εποχές;

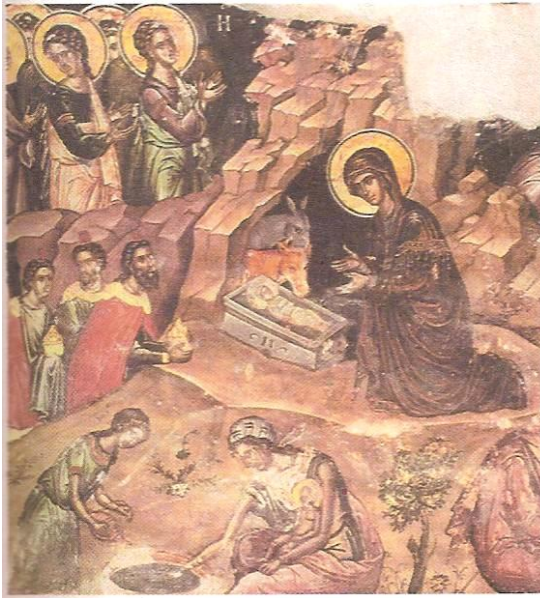

6 - 7

Τον χρόνο που περνάει τον
μετράμε και με μήνες.
Ένας χρόνος έχει δώδεκα μήνες:
Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος,
Απρίλιος, Μάιος, Ιούνιος, Ιούλιος,
Αύγουστος, Σεπτέμβριος,
Οκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος.

5. Χριστούγεννα – Πρωτοχρονιά...

Θεοφάνης,
Η Γέννηση του Χριστού

Ν. Λύτρας,
Τα κάλαντα

Χριστούγεννα
Πρωτούγεννα...

Αρχιμηνιά
κι αρχιχρονιά...

Συζητάμε

Τι γιορτάζουμε τα Χριστούγεννα;
Τι γιορτάζουμε την Πρωτοχρονιά;
Τι ετοιμασίες κάνουμε για τις γιορτές
στο σπίτι και στο σχολείο;

Ποιο μήνα γιορτάζουμε τα Χριστούγεννα;
Ποια εποχή;
Ποιο μήνα γιορτάζουμε την Πρωτοχρονιά;

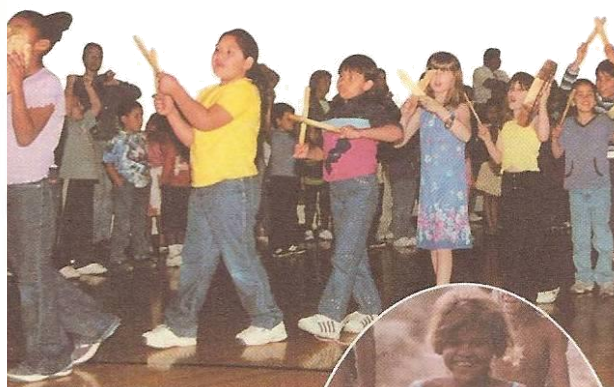
**Τραγουδάμε τα κάλαντα
των Χριστουγέννων ή της Πρωτοχρονιάς
στις άλλες τάξεις του σχολείου.**

**Γράφουμε ένα γράμμα στα παιδιά
της Πρώτης τάξης σε μια άλλη χώρα. Ρωτάμε
πώς γιορτάζουν την Πρωτοχρονιά εκεί.**

6. Πώς περνάω τον ελεύθερο χρόνο μου;

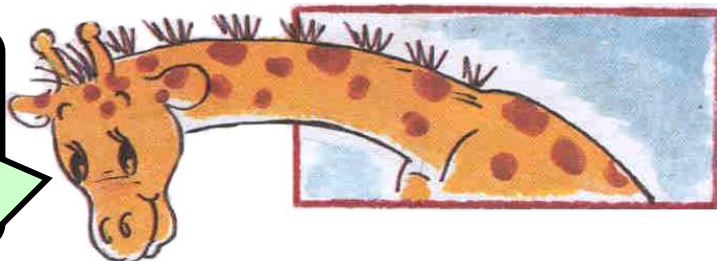

Συζητάμε

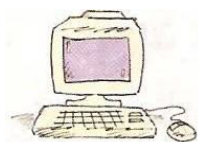
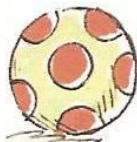

Τι κάνουν τα παιδιά στις εικόνες;
Πότε βρίσκουν καιρό για τέτοιες ασχολίες;

Εσύ τι κάνεις όταν
έχεις ελεύθερο
χρόνο;

Βάζω **X** σε ό,τι κάνω εγώ, όποτε έχω ελεύθερο
χρόνο:

☐☐☐☐☐

Τι άλλο μπορείς να κάνεις
όταν έχεις ελεύθερο χρόνο;

Ο χρόνος κυλάει ευχάριστα,
όταν νιώθουμε καλά
και κάνουμε όμορφα
πράγματα.

Θέατρο Σκιών
Ε. Σπαθάρης
Ο Καραγκιόζης με
τα παιδιά του

Ο άνθρωπος και ο χρόνος

Συζητάμε
και ζωγραφίζουμε

«Ο χρόνος, ένα τρένο που περνά ...»

Πώς μετράμε τον χρόνο;
Ζωγράφισε στα βαγόνια του τρένου.

Με το **τρένο της χαράς**, ταξιδεύεις για μια ώρα.
Πού πηγαίνεις και τι συμβαίνει στο τρένο μέσα;

Ο ήλιος και η ζωή μας

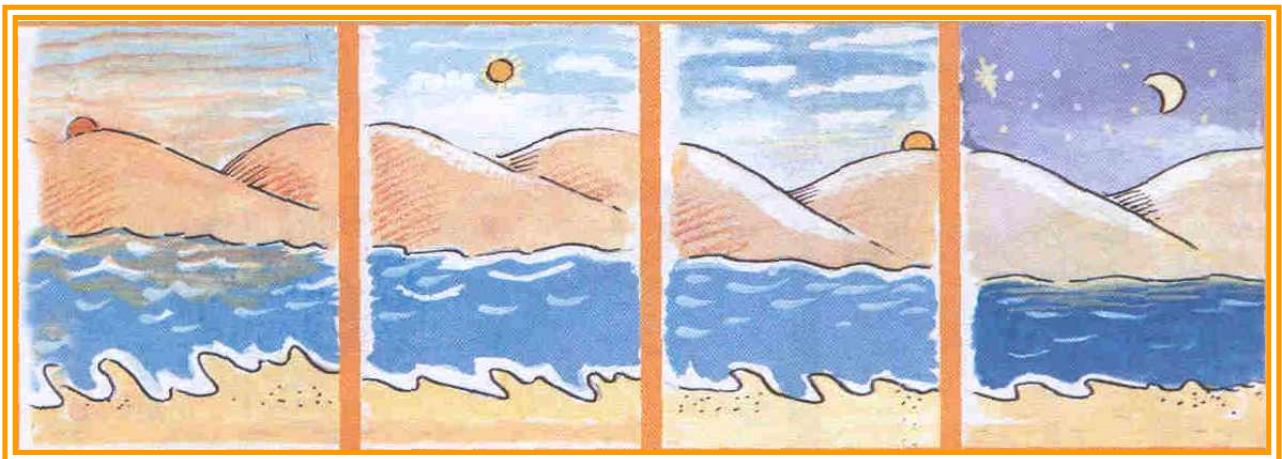
Καλημέρα!

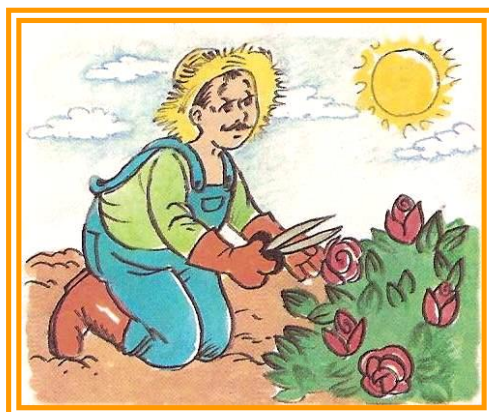
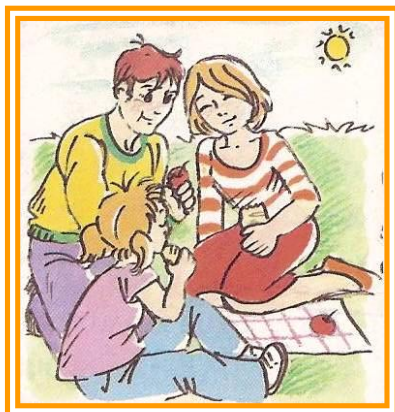
Καληνύχτα!

1. Ο Ήλιος, ο Ηλιάτορας, ο Πετροπαιχνιδιάτορας

2. Τι μας προσφέρει ο ήλιος;

1. Ο Ήλιος, ο Ηλιάτορας, ο Πετροπαιχνιδιάτορας

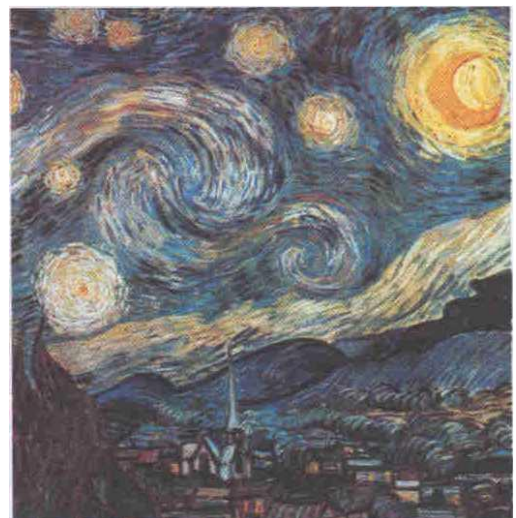
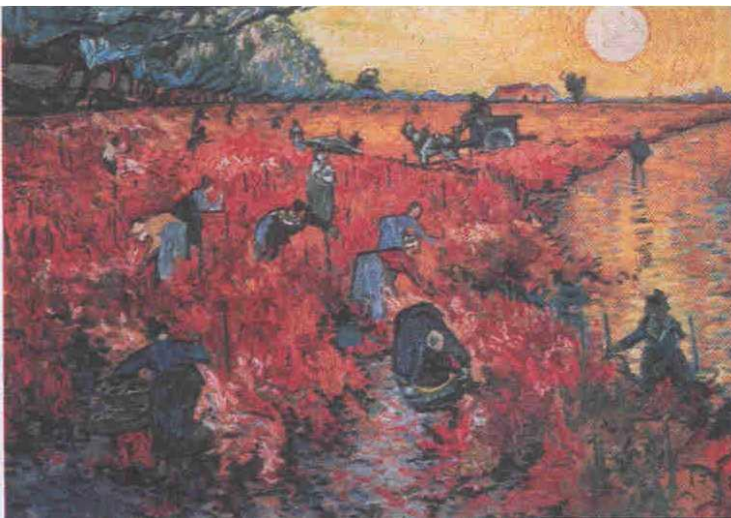

Λέμε τη γνώμη μας

Ένας μεγάλος ζωγράφος, ο Βαν Γκογκ, ζωγράφισε την ανατολή και τον ουρανό με τα άστρα. Φαντάσου ότι είσαι μέσα σε κάθε εικόνα. Τι κάνεις; Τι νιώθεις;

Γράφω μια λέξη που ταιριάζει
κάτω από κάθε εικόνα.

Πρωί πρωί ο ήλιος βγαίνει από την Ανατολή.
Το βράδυ κατεβαίνει με ολόχρυση στολή,
να κοιμηθεί στη Δύση.

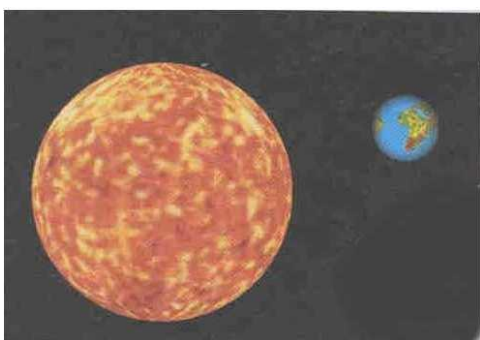
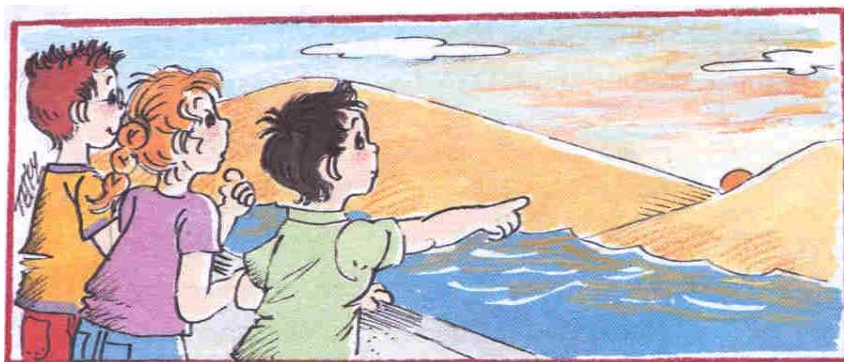
Γ. Βιζυηνός

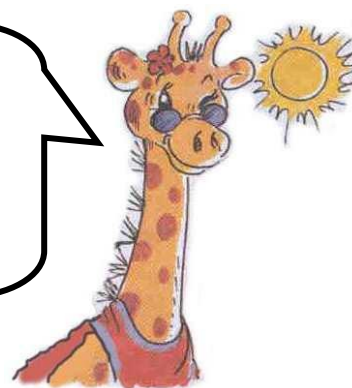

Ερευνούμε έξω από την τάξη

Βγαίνουμε
στην αυλή
του σχολείου.
Δείχνουμε από
πού ανατέλλει
και πού δύει
ο ήλιος.

Ο ήλιος είναι
ένα φωτεινό
αστέρι.

Τι συμβαίνει και έχουμε μέρα και νύχτα;
Τι άλλο θα ήθελες να μάθεις για τον ήλιο;

Ρωτάμε

Πριν από πολλά χρόνια
οι Έλληνες πίστευαν ότι
ο ήλιος είχε δύο
όμορφα παλάτια:
το πρώτο στην Ανατολή
και το δεύτερο στη Δύση.
Εκεί πήγαινε με...

Λέμε τη γνώμη μας

Να φτιάξεις το δικό σου παραμύθι για τον ήλιο.

Ο ήλιος ανατέλλει κάθε πρωί από την
Ανατολή και δύει κάθε βράδυ στη Δύση.
Έτσι αλλάζει η μέρα με τη νύχτα.

1 – 2 – 3

2. Τι μας προσφέρει ο ήλιος;

Μια φορά κι έναν καιρό κάπου υπήρχε

ένα . Εκεί ο έλαμπε κάθε μέρα.
Και ο χρόνος κυλούσε...

Μια φορά κι έναν καιρό υπήρχε ένα
κάπου αλλού, αλήθεια πού;

Εκεί ο δεν έλαμπε ποτέ. Και ο χρόνος
κυλούσε...

Τι να έγινε στο ένα χωριό;

Τι να έγινε στο άλλο;

Συζητάμε

Τι να έγινε στον αέρα , στο νερό ,
στο χώμα , στα φυτά ,
στα ζώα και στους ανθρώπους ;

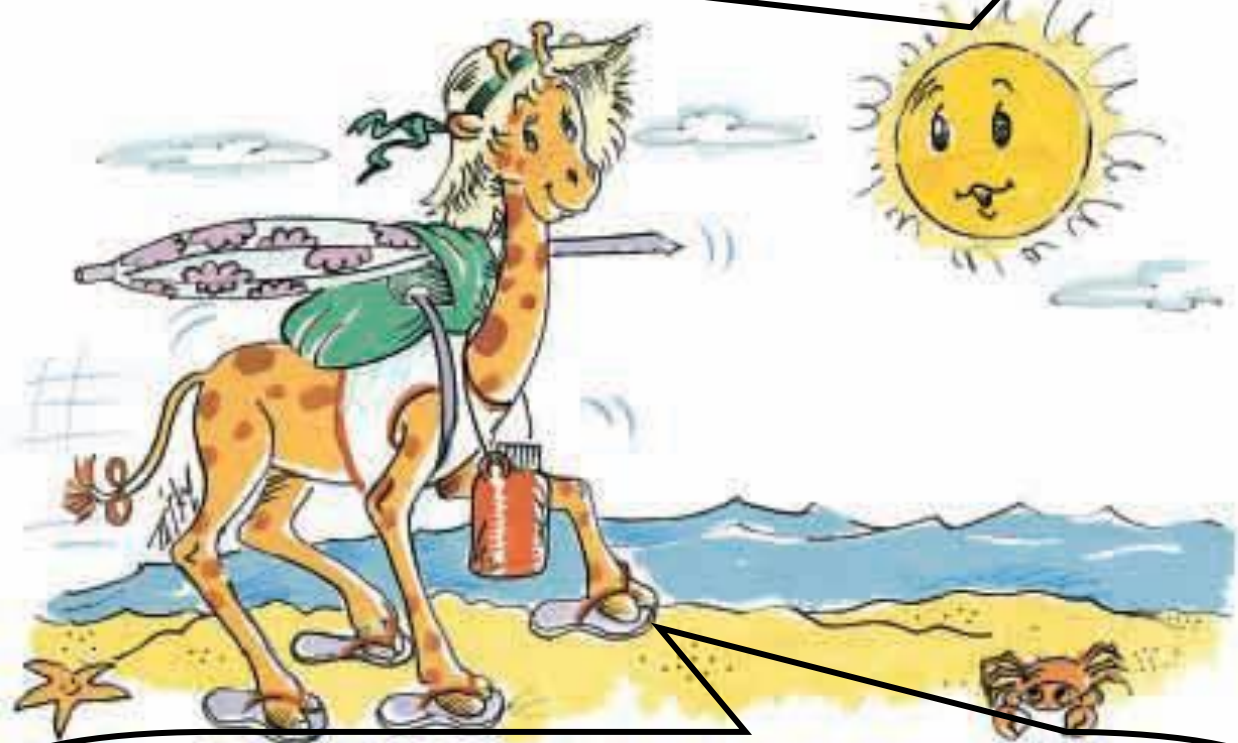
Λέμε τη γνώμη μας

Το χωριό μας έχει χωράφια με σιτάρι.
Πηγαίνουμε εκεί και ...
Συνεχίζουμε την ιστορία.

Δ. Γιολδάσης,
Θερισμός

Το αντηλιακό σου το μπουκάλι το μεγάλο...

Η Μηλώ η Καμηλώ βουρ στη θάλασσα τραβώ.
Το άσπρο μπλουζάκι μου φορώ, καπέλο,
ομπρέλα και νερό. Και τι άλλο; Τι άλλο;

Να θυμάσαι ότι είναι καλό για την υγεία μας, να αποφεύγουμε τον ήλιο από τις 11 το πρωί μέχρι τις 5 το απόγευμα.

Συζητάμε

Πώς μπορούμε να προστατευθούμε από τον ήλιο; Καλούμε έναν γιατρό στην τάξη να μας μιλήσει για αυτό.

Ο ήλιος φωτίζει και ζεσταίνει τη γη, τα ζώα και τα φυτά.

Είναι πολύ σημαντικός για τη ζωή μας, πρέπει όμως και να προστατευόμαστε από αυτόν.

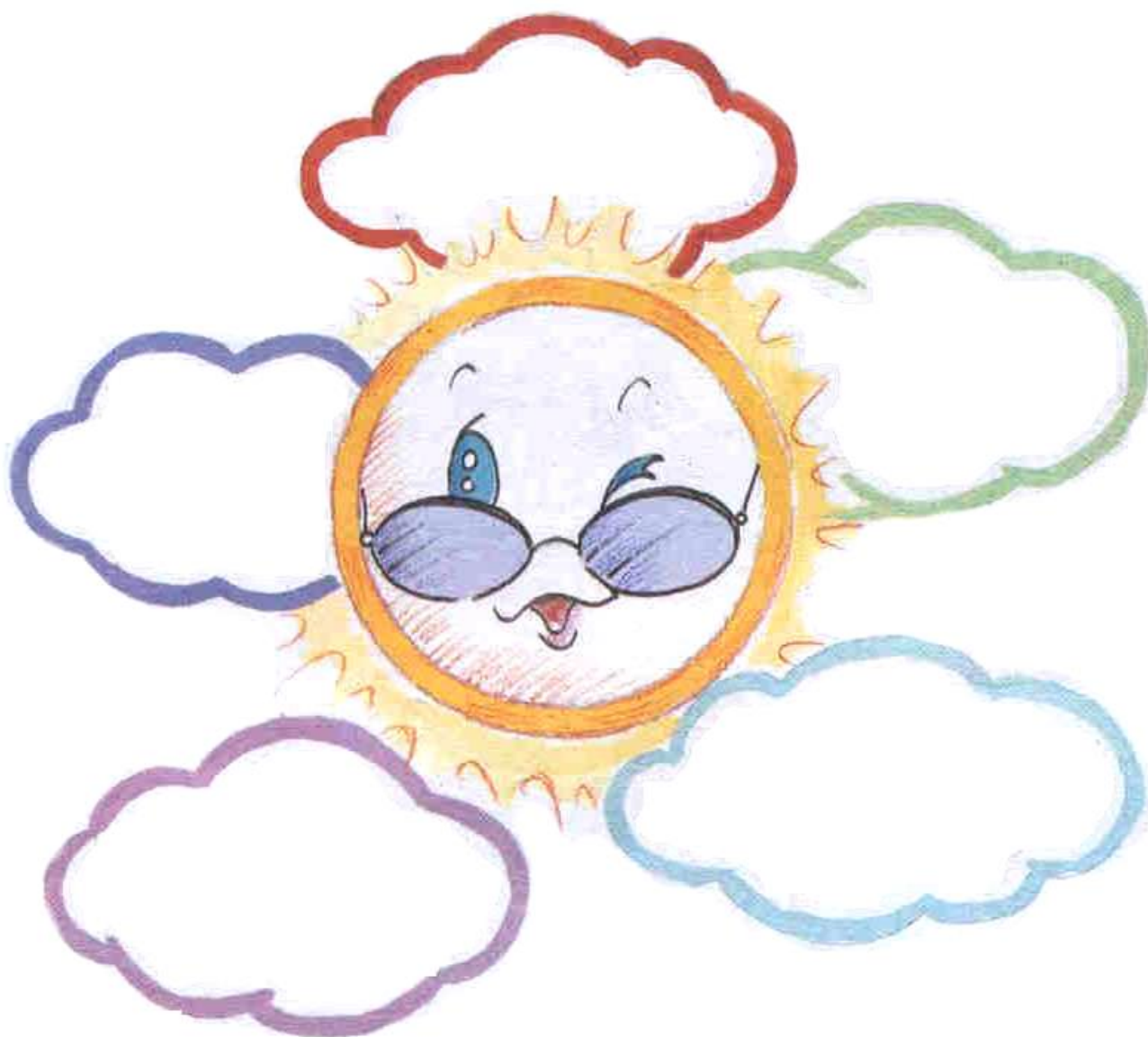

4

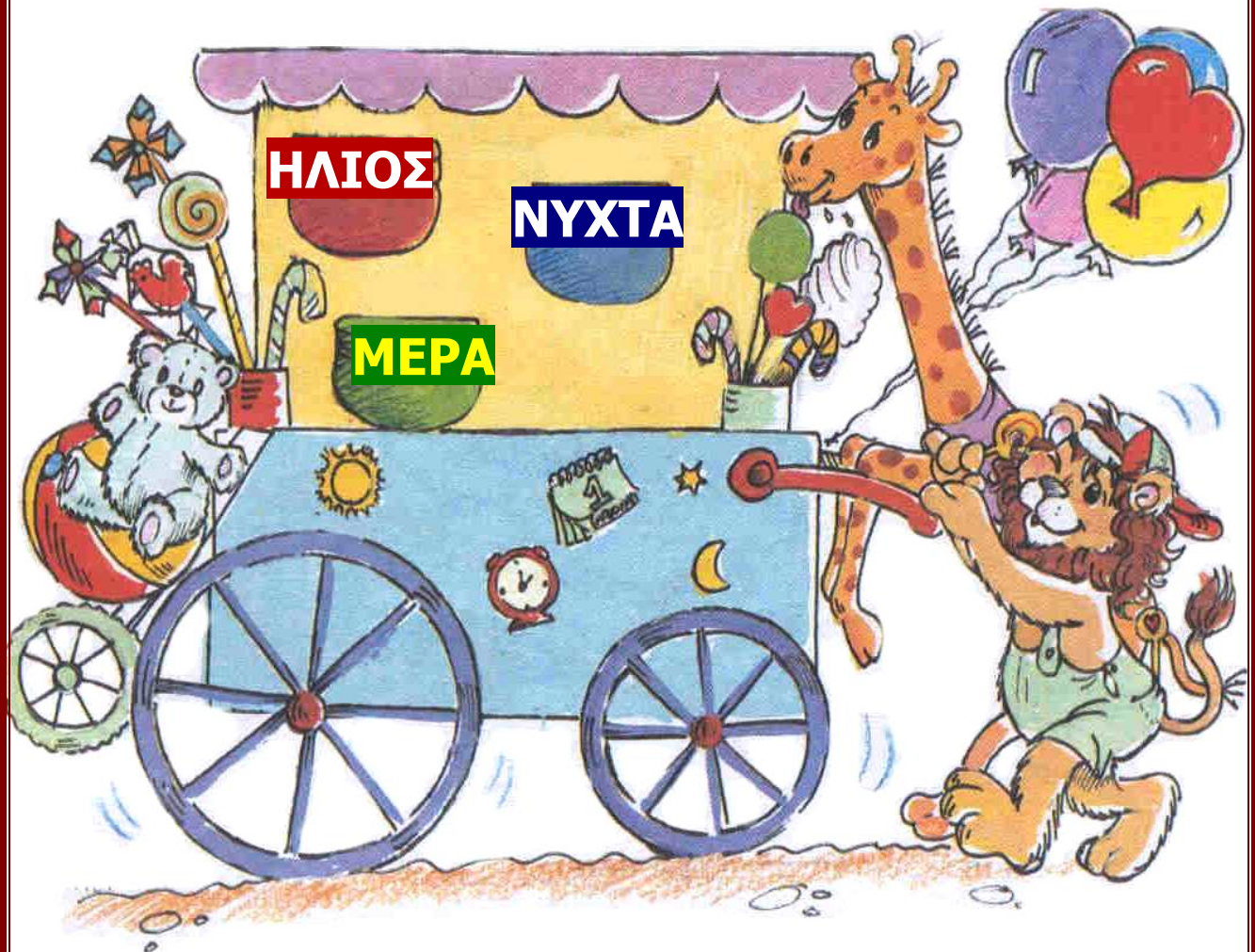

Συζητάμε και ζωγραφίζουμε εικόνες
από τη ζωή μας με τον ήλιο.

Βρίσκουμε και λέμε λέξεις για
τον **ήλιο**, τη **μέρα** και τη **νύχτα**.

Το σπίτι μου

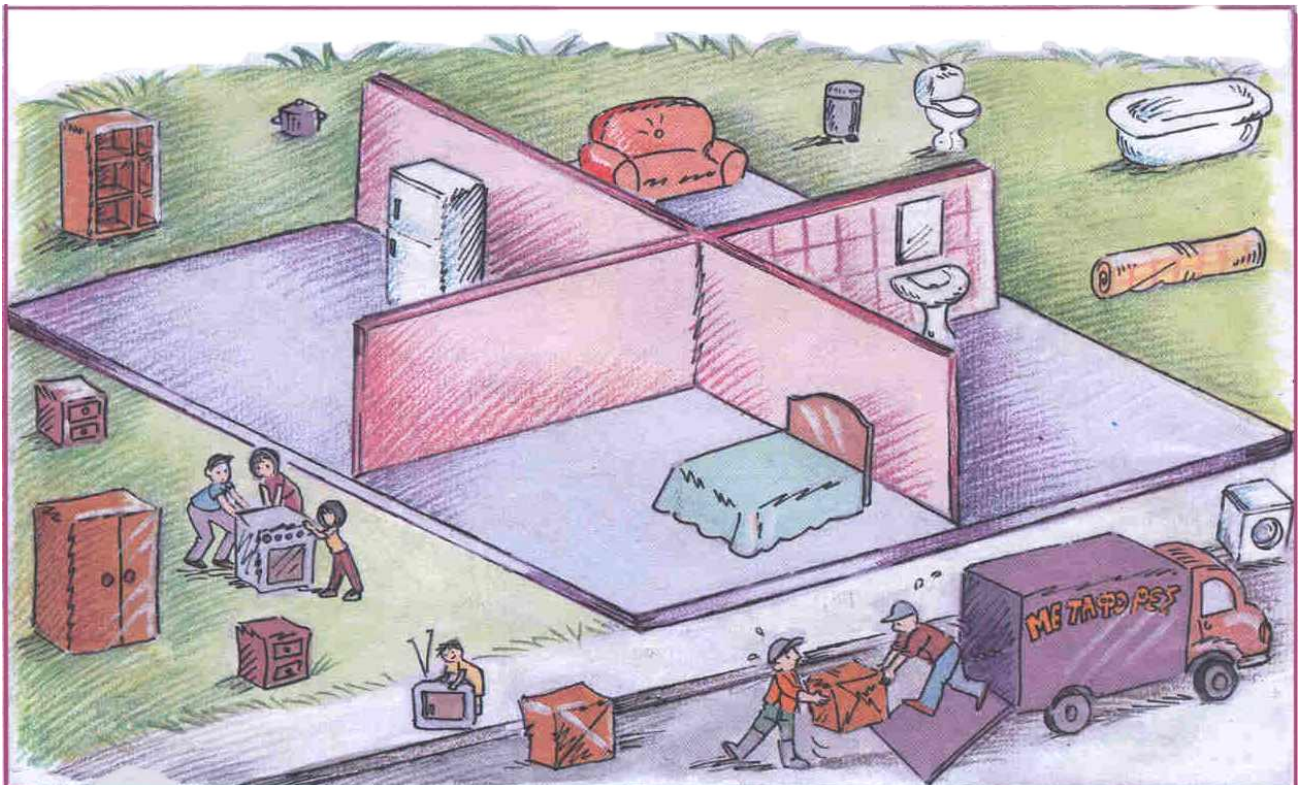
Στο σπίτι μου

Πάω να βοηθήσω
στη μετακόμιση.

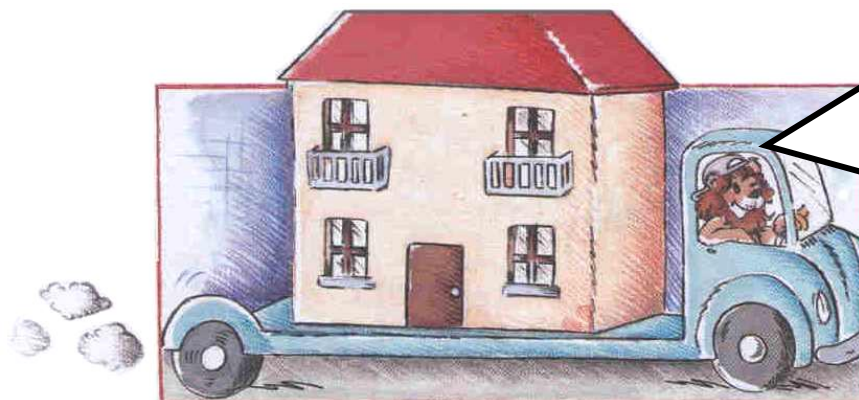
Δείχνουμε με γραμμές πού πρέπει να
βάλουμε κάθε αντικείμενο.

Ρωτάμε

Τι θα θέλαμε να ρωτήσουμε
την οικογένεια που μετακομίζει;

Σπίτι μου,
σπιτάκι μου και
φτωχοκαλυβάκι
μου...

Λέμε τη γνώμη μας

Φαντάσου ότι είσαι μέσα σε ένα δωμάτιο του
σπιτιού σου και ξεναγείς έναν συμμαθητή σου
σε αυτό. Πες του:

Τι βλέπεις;	
Τι ακούς;	
Τι πιάνεις;	
Τι μυρίζεις;	
Τι νιώθεις;	

Παίζουμε

Γινόμαστε ζευγάρια.

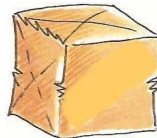
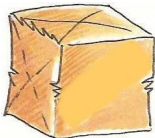
Δείχνουμε με μια κίνηση και χωρίς να μιλάμε τι μπορούμε να κάνουμε σε ένα δωμάτιο του σπιτιού μας.

Θα το μαντέψουν οι συμμαθητές μας;

Το σπίτι μου έχει...

Τα

με τις σπιτολέξεις

- Συγκεντρώνουμε εικόνες και λέξεις για κάθε δωμάτιο του σπιτιού.
- Συζητάμε για αυτές και τις βάζουμε στα κουτιά που φτιάχνουμε στην τάξη.
- Παίζουμε **Μια μέρα στο σπίτι** κάτι συνέβη.

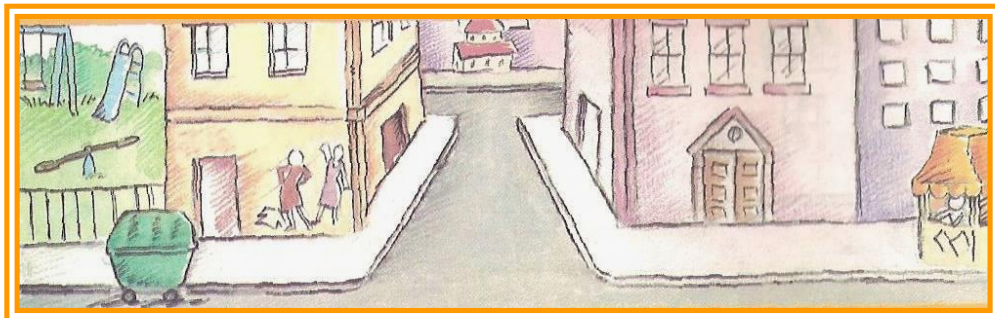

1 - 2

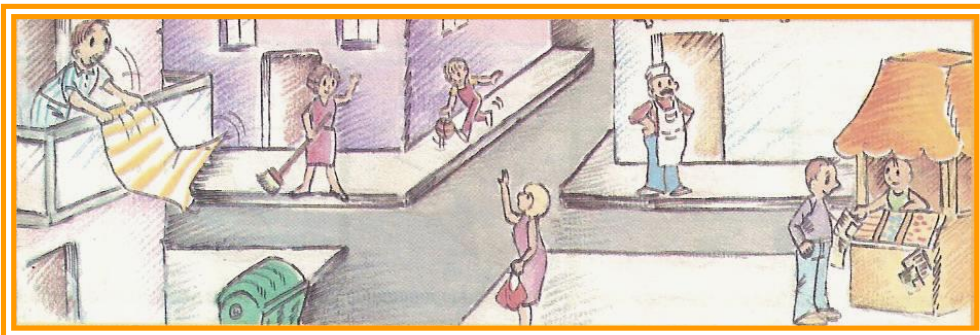
Η γειτονιά μου

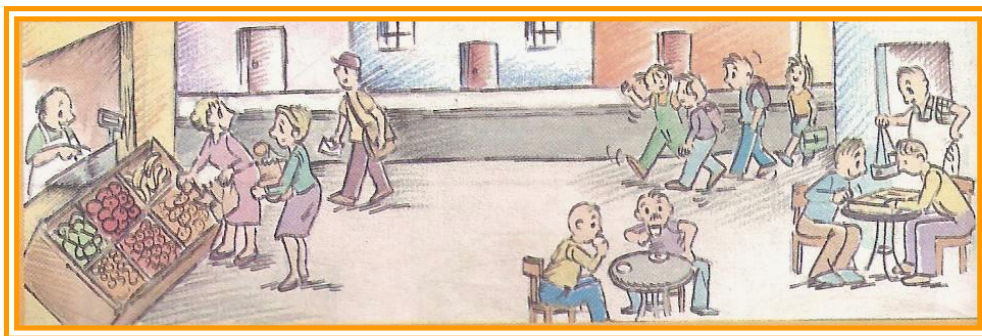
1. Πώς είναι η γειτονιά μου;

2. Οι άνθρωποι της γειτονιάς.

3. Πώς ζούμε στη γειτονιά;

4. Η γειτονιά και το περιβάλλον.

1. Πώς είναι η γειτονιά μου;

Έρχομαι στη γειτονιά σου.

Λέμε τη γνώμη μας

Πώς είναι η γειτονιά σου;
Ζωγράφισε ό,τι θέλεις από τη γειτονιά σου
στα μπαλόνια.

Αναφιώτικα

Φαντάσου ότι βγαίνεις μια βόλτα
στη γειτονιά σου.

Τι βλέπεις;

Τι ακούς;

Τι πιάνεις;

Τι μυρίζεις;

Τι νιώθεις;

Παίζουμε

Μπορείς, τώρα, να γίνεις δημοσιογράφος
και να παρουσιάσεις τη γειτονιά σου στους
συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σου;

Συζητάμε

Σε τι μοιάζουν οι γειτονιές μας;
Σε τι διαφέρουν;

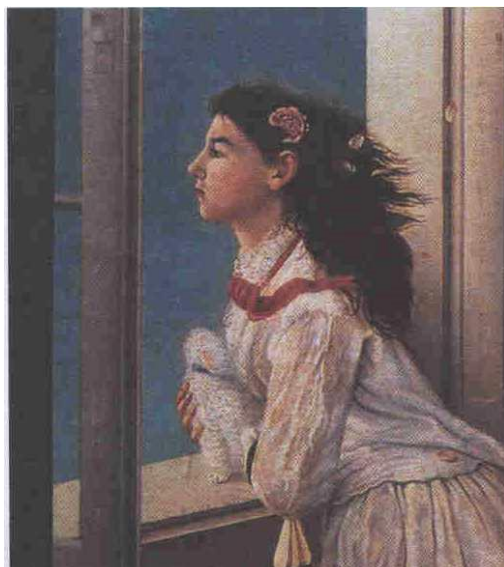

Λέμε τη γνώμη μας

Τι βλέπεις από ένα παράθυρο;

Μια φορά από
το παράθυρο
είδα...

Γ. Άβλιχος, Κοπέλα στο παράθυρο

Κάθε γειτονιά έχει κτίρια, δρόμους
και άλλους χώρους.

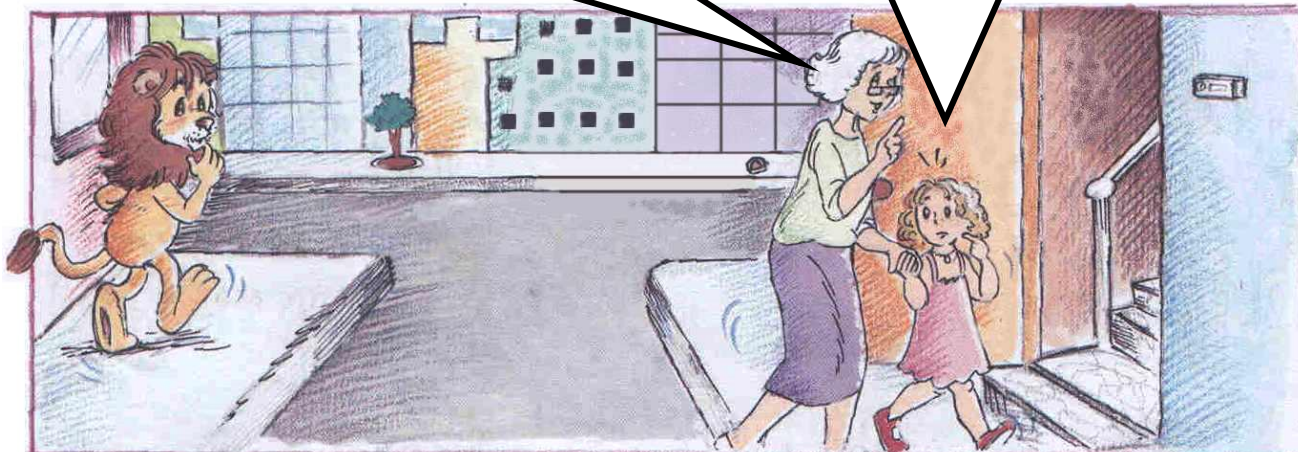
1 – 2 – 3

2. Οι άνθρωποι της γειτονιάς

Γείτονα έχεις; Θεό έχεις!

Τι εννοείς γιαγιά;

Συζητάμε

Τι εννοεί η γιαγιά;
Ποια ονόματα γειτόνων σου γνωρίζεις;

Μιλάμε με τους γείτονες
από τα παράθυρα.

Ένας γείτονας ήρθε στο σπίτι
μου. Τι να θέλει άραγε;

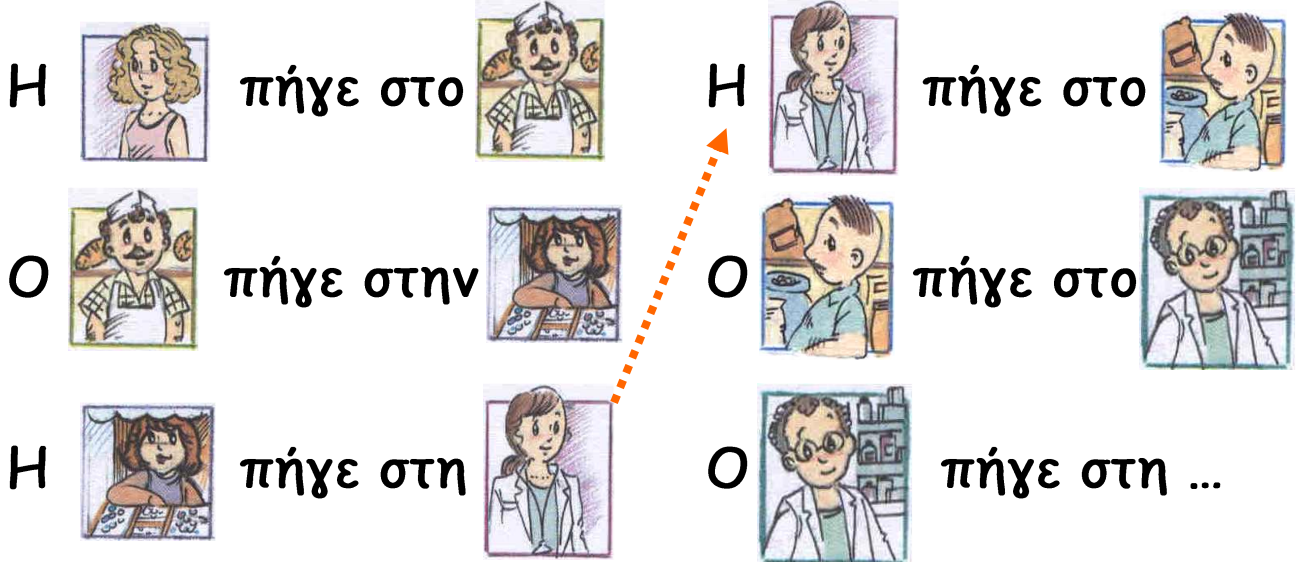
Τι συζητούν
οι γείτονες;

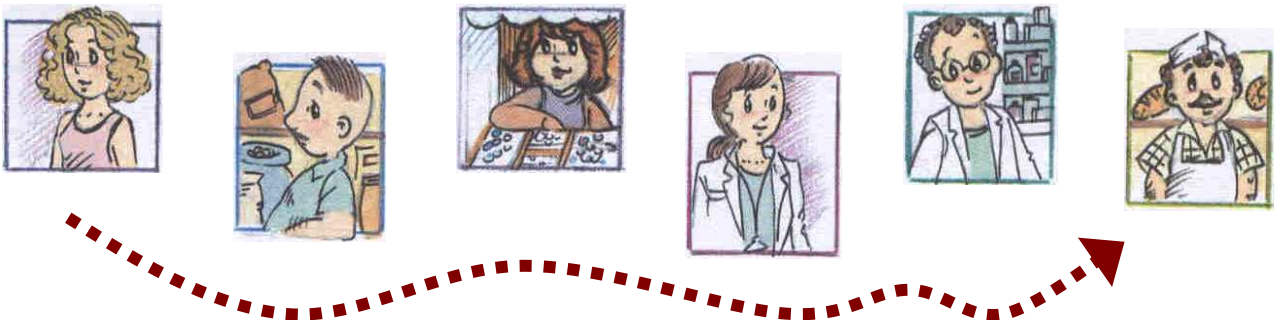
Παίζουμε

Γινόμαστε ζευγάρια και
παίζουμε τους γείτονες.

Μια μέρα στη γειτονιά.

Ποιος πήγε σε ποιον; Ενώνουμε με γραμμές.

Παίζουμε

Παίρνουμε και άλλους ρόλους
από τους ανθρώπους της γειτονιάς.
Παίζουμε την ιστορία με ένα

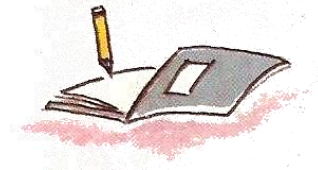
Λέμε τη γνώμη μας

Τι θα συμβεί αν... κλείσει το περίπτερο
της χειτονιάς;
Τι θα συμβεί αν... κλείσει το...

Οι άνθρωποι που μένουν στην ίδια χειτονιά
λέγονται γείτονες.

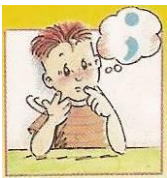
Στη χειτονιά υπάρχουν άνθρωποι
που μας εξυπηρετούν.

4 – 5 – 6

3. Πώς ζούμε στη γειτονιά;

Ρωτάμε

Ποιες από τις εικόνες σου θυμίζουν τη γειτονιά σου;
Τι άλλο γίνεται στη γειτονιά σου;
Ρωτάμε τους γονείς μας, τον δάσκαλό μας ή τη δασκάλα μας για αυτό.

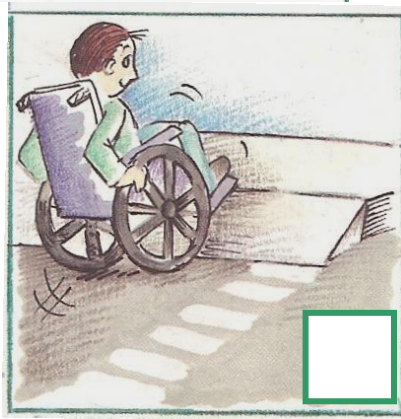
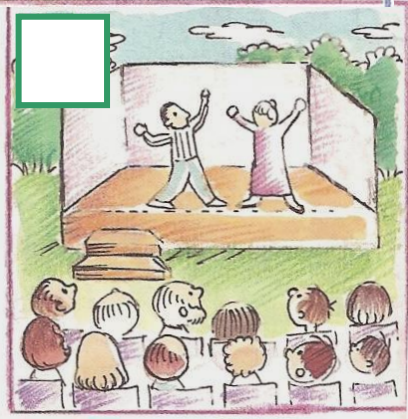
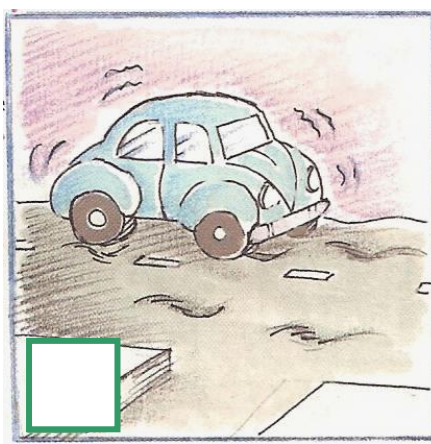
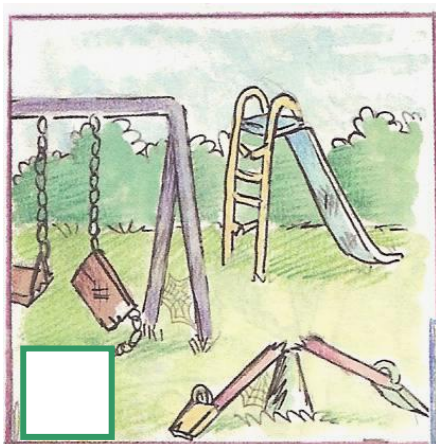
Ερευνούμε έξω από την τάξη.

Βγαίνουμε περίπατο στη γειτονιά του σχολείου...

Παίρνουμε το βιβλίο μας και το μολύβι μας.

Έτοιμοι; Φύγαμε!

Βάλε **X** στις εικόνες που μοιάζουν με αυτές που παρατηρείς στη γειτονιά του σχολείου.

Συζητάμε

Τι μας άρεσε από όσα είδαμε;

Τι δε μας άρεσε;

Τι άλλο θα θέλαμε να έχει η γειτονιά του σχολείου μας; Γιατί;

**Σε κάθε γειτονιά χρειάζεται να υπάρχουν
χώροι όπου οι γείτονες συναντιούνται,
επικοινωνούν και διασκεδάζουν.**

7 - 8

4. Η γειτονιά και το περιβάλλον

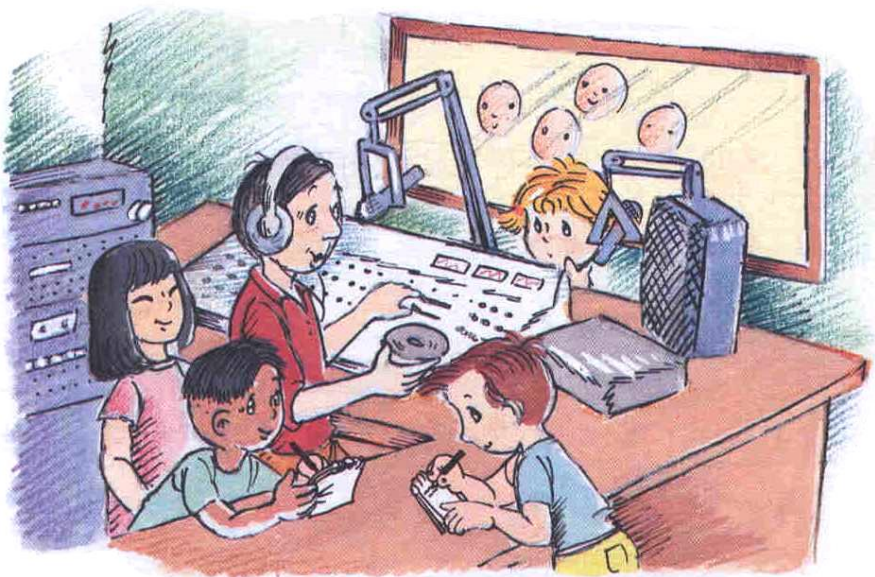

Πρόσκληση

Το ράδιο «Γειτονιά» καλεί
τους μαθητές και τις μαθήτριες
της Α' Δημοτικού στην εκπομπή:
«Η γειτονιά των ονείρων»

Παίζουμε

Χωριζόμαστε σε ομάδες. Κάθε ομάδα συζητάει και ανακοινώνει ένα πρόβλημα της γειτονιάς.

Οι υπόλοιποι
παρακολουθούμε
την εκπομπή και
προτείνουμε
λύσεις.

Παιδιά, περιμένω
την πρότασή σας για
το πιο σημαντικό
πρόβλημα της γειτονιάς.

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Ζωγραφίζουμε

Στέλνουμε την πρότασή μας στον δήμαρχο μέσα
από μία ζωγραφιά που έφτιαξε όλη η τάξη.

Ρωτάμε

Τι θα θέλαμε να ρωτήσουμε τον
δήμαρχο για τη γειτονιά μας;

Κάθε γειτονιά έχει το δικό της περιβάλλον
και τα δικά της προβλήματα.

Τι μπορούμε να κάνουμε εμείς
για τη γειτονιά μας;

Παίζουμε

Φτιάχνουμε μηνύματα για μια καλύτερη ζωή
στο περιβάλλον της γειτονιάς.

9 – 10 – 11

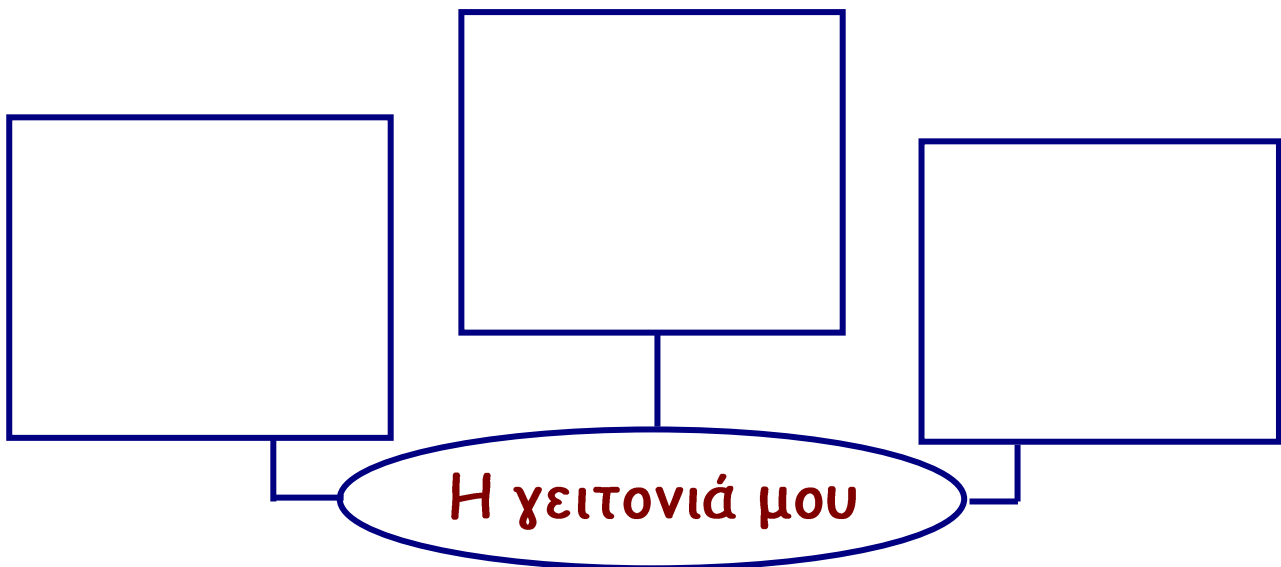

Θα μου μιλήσεις
για τη γειτονιά σου;

Συζητάμε και ζωγραφίζουμε

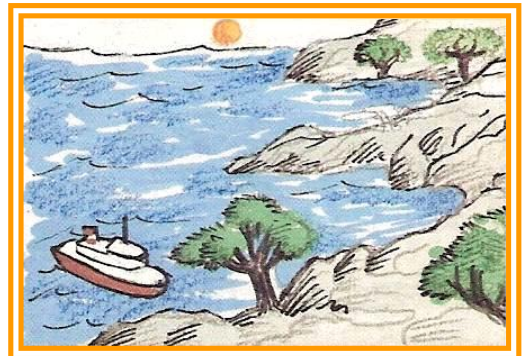
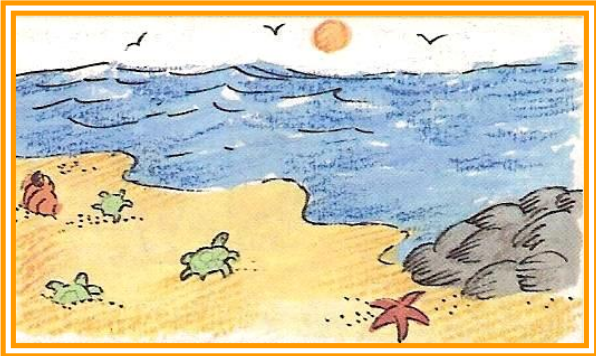

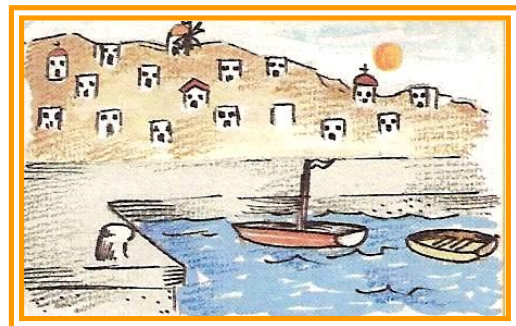
Ο τόπος που ζω

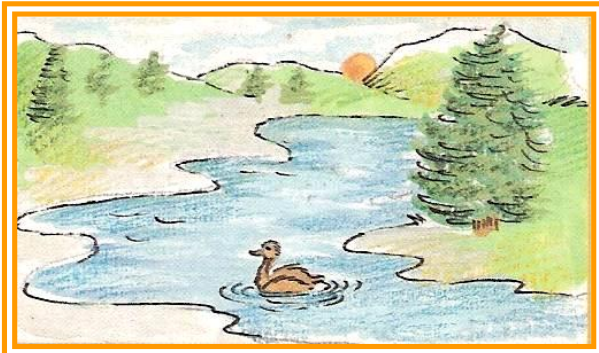
1. Ακτές και θάλασσα

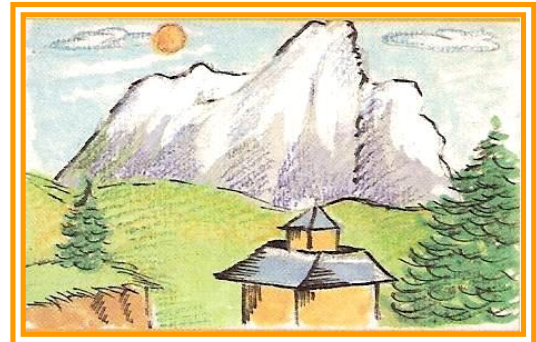
2. Νησιά

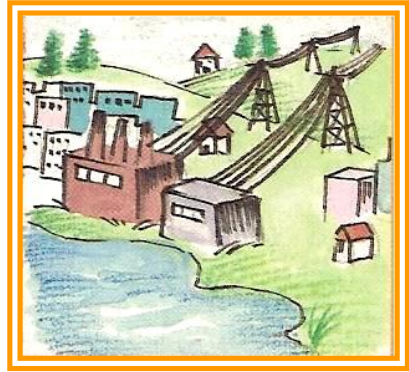
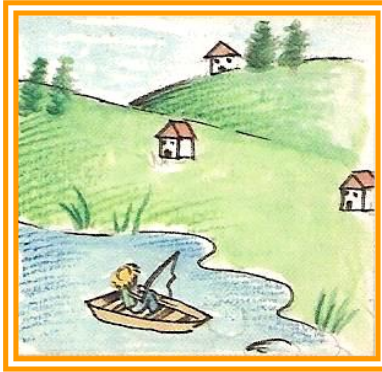
3. Ποτάμια, λίμνες, κάμποι

4. Βουνά

5. Πώς οι άνθρωποι αλλάζουν τον τόπο που ζουν;

Συζητάμε

Μπορείς να περιγράψεις αυτά που βλέπει με τα κιάλια του ο Λαλέων; Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι εικόνες; Πώς είναι ο δικός σου τόπος;

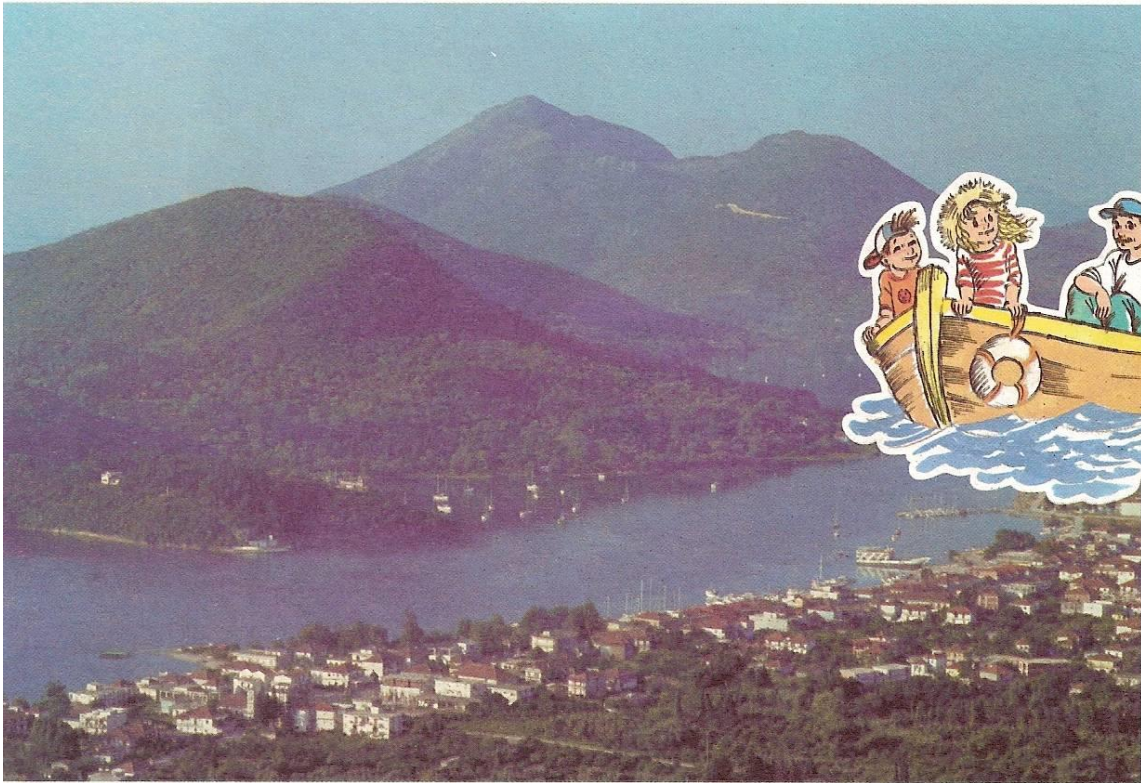

Τι όμορφος
που είναι
ο τόπος μου!

Θέλω
κι εγώ
να δω...

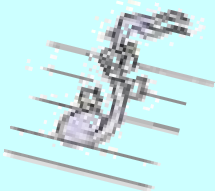

1. Ακτές και θάλασσα

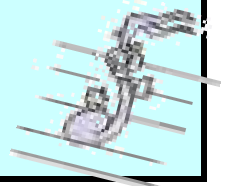
Συζητάμε

**Ζωγραφίζω τον εαυτό μου μέσα στη βάρκα.
Γίνομαι καπετάνιος σε μεγάλο πλοίο. Ταξιδεύω
και μιλάω για τα μέρη που βλέπω στο ταξίδι μου.**

**Πηδάμε στις βάρκες
λύνουμε τα σκοινιά
και τραγουδάμε τη θάλασσα.**

Γ. Ρίτσος

Ρωτάμε

Γνωρίζεις άλλα ποιήματα ή τραγούδια για τη θάλασσα;
Να ψάξεις και να φέρεις στο σχολείο μουσική και τραγούδια για τη θάλασσα.

Πώς ζουν οι άνθρωποι στις ακτές και στη θάλασσα;

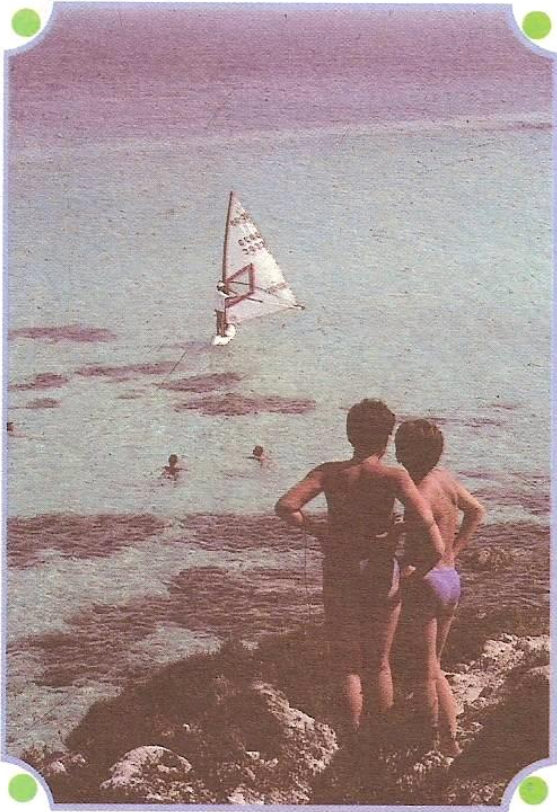

Συζητάμε

Παρατηρούμε τις φωτογραφίες και συζητάμε για αυτές. Σε κάθε φωτογραφία δίνουμε έναν τίτλο.

Συζητάμε

Ο τόπος που ζεις βρίσκεται κοντά στη θάλασσα;
Πώς είναι; Σου αρέσει η θάλασσα; Γιατί;

Ο τόπος μου έχει πολλές ακτές, παραλίες
και ακρογιάλια. Είναι ένας παραθαλάσσιος
τόπος. Εκεί οι άνθρωποι .....

1 - 2

2. Νησιά

Εξερευνούμε
ένα νησί

Συζητάμε

Σχεδιάζουμε τη διαδρομή μας πάνω στο νησί.
Συζητάμε για κάθε μέρος από όπου περνάμε.
Τι συναντάμε εκεί;

Ακολουθούμε τη διαδρομή, όπως δείχνουν οι εικόνες. Ξεκινάμε από το λιμάνι του νησιού. Κάτω από κάθε εικόνα γράφουμε μια λέξη που ταιριάζει.

Πώς ζουν οι άνθρωποι σε ένα νησί;

Ενώνω κάθε λέξη με την εικόνα που ταιριάζει.

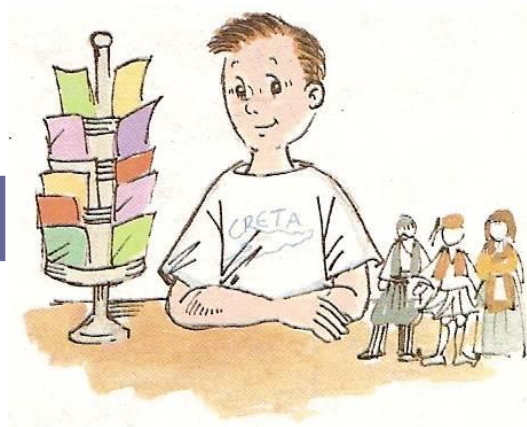
κλειδιά

ξενοδοχείο

λιμάνι

κάρτες

κεραμικά

δίχτυα

πλοία

ψαραγορά

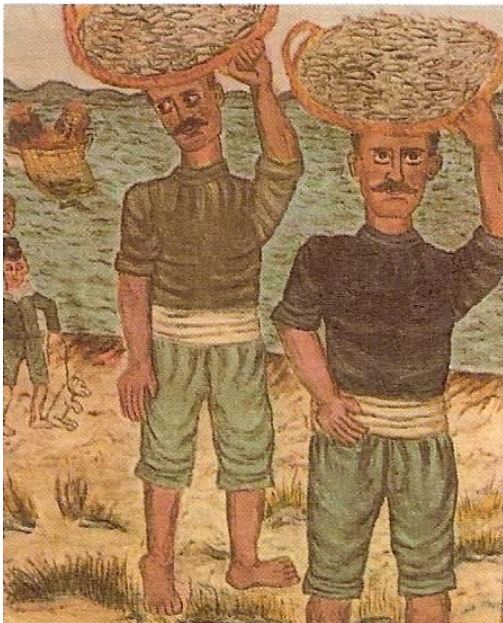

Συζητάμε τι κάνουν οι άνθρωποι σε ένα νησί.

Ο τόπος μου είναι η Ελλάδα.
Έχει πολλά νησιά, μικρά και μεγάλα. Στα νησιά
οι άνθρωποι ασχολούνται με .....

.....
.....
.....

Στ. Λαζάρου,
Ψαράδες

3 – 4

3. Ποτάμια, λίμνες, κάμποι

Συζητάμε

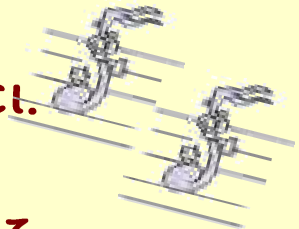
Φτιάχνουμε ένα μικρό κανό με πλαστελίνη.
Ακολουθούμε τη διαδρομή του ποταμιού.
Από πού πηγάζει ένα ποτάμι; Από πού περνά; Πού χύνεται;

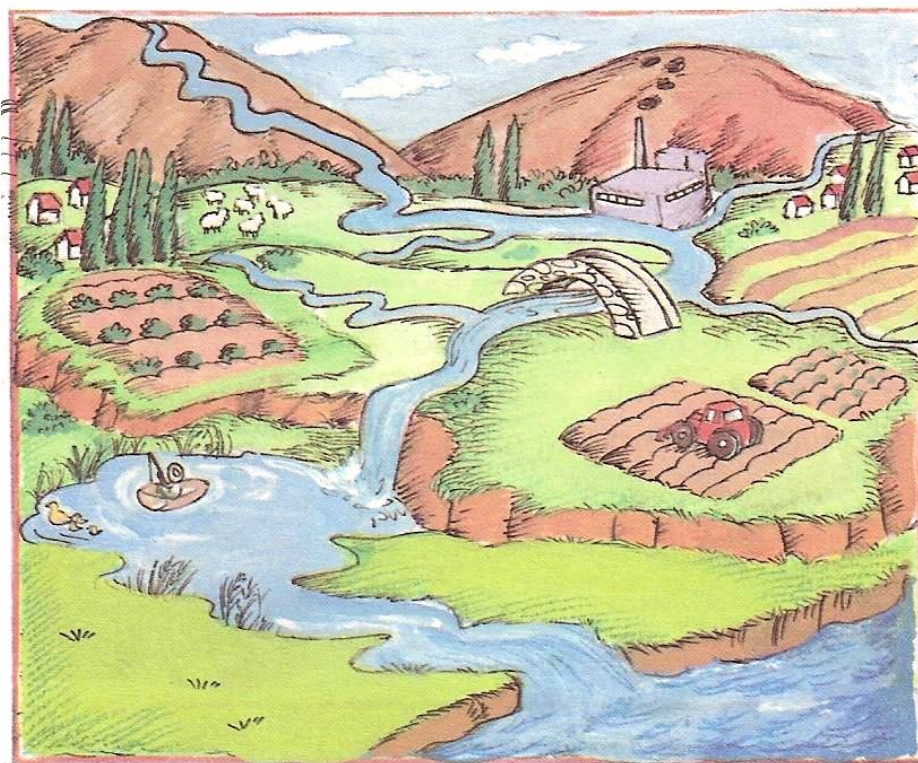
Ακούς τον ποταμό
που τραγουδάει και ψιθυρίζει.

Ακούς τον ποταμό
που τραγουδάει και μουρμουρίζει;

Πόσα και πόσα ο ποταμός δεν άκουσε ως τώρα
καθώς διασχίζει δάση και βουνά μέσα στη χώρα.

Το τραγούδι του ποταμού, Μάγια Μπάριτς

Το ταξίδι του ποταμού

Μια φορά κι έναν καιρό σε έναν τόπο μακρινό...

ένα ξεκίνησε το ταξίδι του από τη
χιονισμένη κορυφή ενός .

Ταξίδευε, ταξίδευε... κατρακυλούσε στους βράχους
και γινόταν ένας αφρισμένος

καταρράκτης .

Ταξίδευε, ταξίδευε.... περνούσε μέσα από λιβάδια,

κάτω από , πότιζε και .

Ταξίδευε, ταξίδευε... έδινε ζωή στα που έρχονταν κοντά του για να πιούν νερό.

Κινούσε τους νερόμυλους .

Ταξίδευε, ταξίδευε... με το νερό του ξεδιψούσαν

οι άνθρωποι σε και .

Ταξίδευε, ταξίδευε και ταξιδεύει ακόμη...

Συζητάμε

Μπορείς να συνεχίσεις την ιστορία;
Τι θα γινόταν αν το ποτάμι σταματούσε το ταξίδι του; Γνωρίζεις ποτάμια ή λίμνες που βρίσκονται κοντά στον τόπο σου;
Ρώτησε να μάθεις για το νερό που πίνεις: από πού έρχεται και ποια διαδρομή ακολουθεί.

Υπάρχουν τόποι στην Ελλάδα που έχουν λίμνες και ποτάμια. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν το νερό των ποταμιών και των λιμνών .....

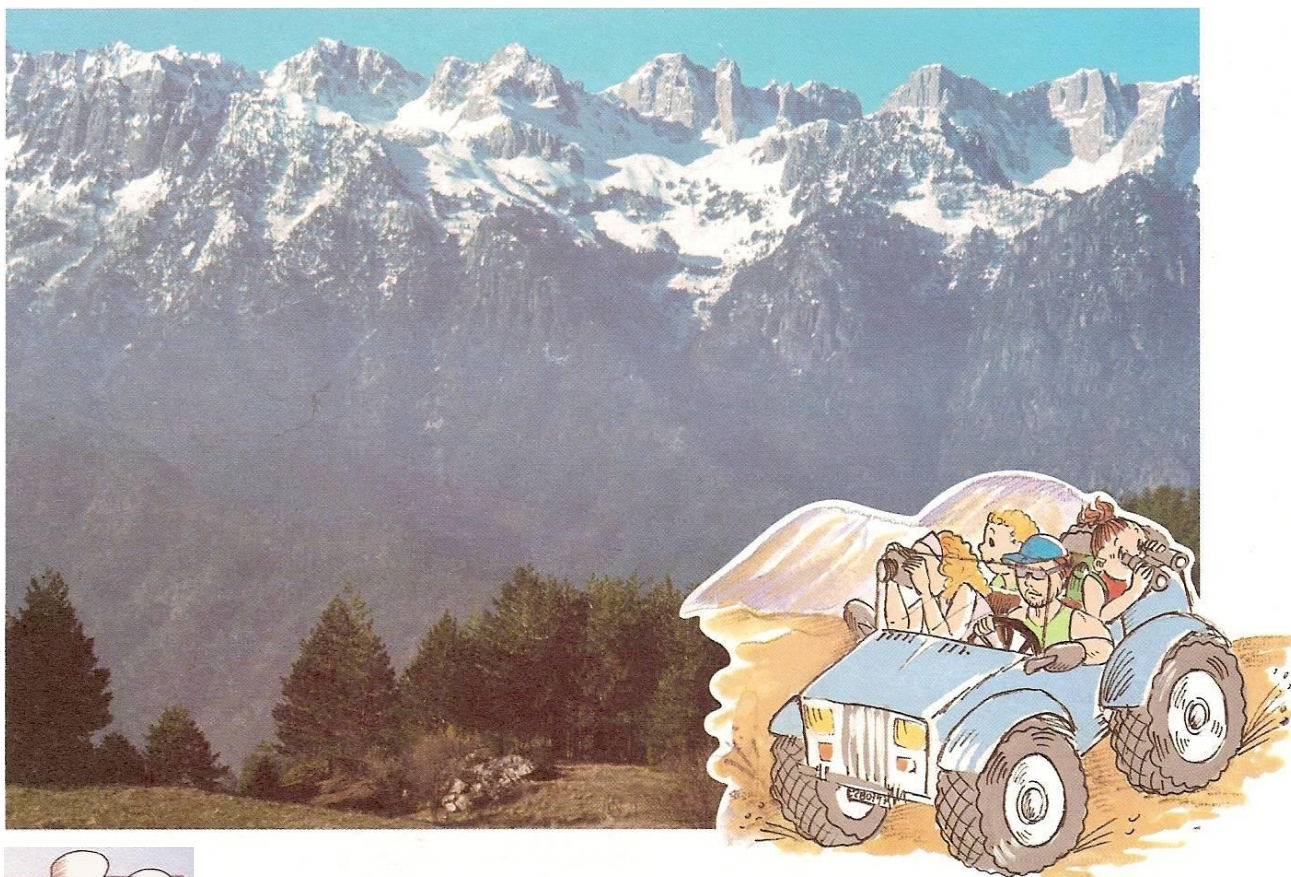
.....

5 - 6

4. Βουνά

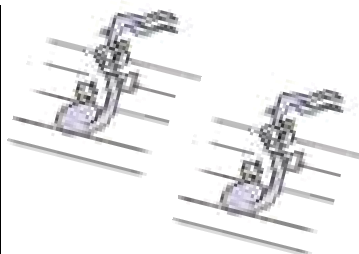

Συζητάμε

Φαντάσου ότι είσαι κι εσύ μέλος της ομάδας. Ετοιμάζεσαι να ανέβεις στο βουνό. Πώς θα προετοιμαστείς; Ποιους ανθρώπους και ποια μέρη μπορεί να συναντήσεις;

Καλότυχα είναι τα βουνά
ποτέ τους δε χερνάνε.
Το καλοκαίρι πράσινα
και τον χειμώνα χιόνι.

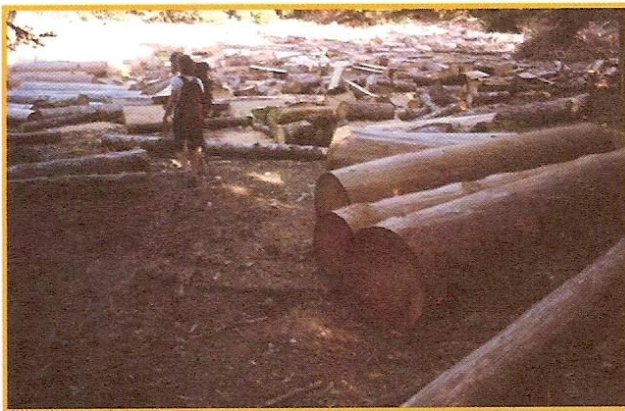
Δημοτικό τραγούδι

Πώς ζουν οι άνθρωποι στα βουνά;

Συζητάμε

Ποιες είναι οι ασχολίες των ανθρώπων που ζουν στις ορεινές περιοχές;
Τι δυσκολίες μπορεί να συναντούν οι άνθρωποι εκεί;

Στην Ελλάδα υπάρχουν πολλοί τόποι με βουνά. Αυτοί λέγονται ορεινοί τόποι. Οι άνθρωποι που ζουν εκεί ασχολούνται με

.....

.....

.....

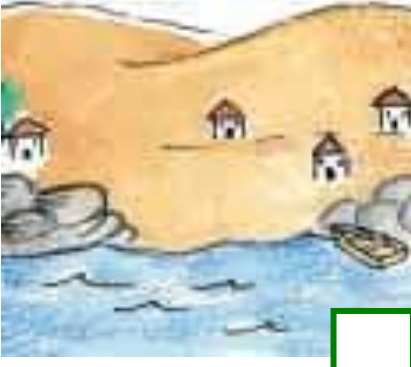

7 - 8 - 9

5. Πώς οι άνθρωποι αλλάζουν τον τόπο που ζουν

Δείχνω με αριθμούς τη σειρά των εικόνων.

 <input data-bbox="459 835 544 927" type="checkbox"/>	 <input data-bbox="917 835 1002 927" type="checkbox"/>	 <input data-bbox="1356 835 1441 927" type="checkbox"/>
 <input data-bbox="459 1294 544 1386" type="checkbox"/>	 <input data-bbox="917 1294 1002 1386" type="checkbox"/>	 <input data-bbox="1356 1294 1441 1386" type="checkbox"/>
 <input data-bbox="459 1742 544 1834" type="checkbox"/>	 <input data-bbox="917 1742 1002 1834" type="checkbox"/>	 <input data-bbox="1356 1742 1441 1834" type="checkbox"/>

Συζητάμε

Τι άλλαξε σε κάθε σειρά των εικόνων;
Πώς άλλαξε η ζωή των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών;

Οι άνθρωποι αλλάζουν τον τρόπο που ζουν
όταν .....

.....

.....

10 – 11 – 12 – 13

Συζητάμε και ζωγραφίζουμε

Να ζωγραφίσεις εικόνες
ή να κολλήσεις φωτογραφίες
από τον τόπο που ζεις.

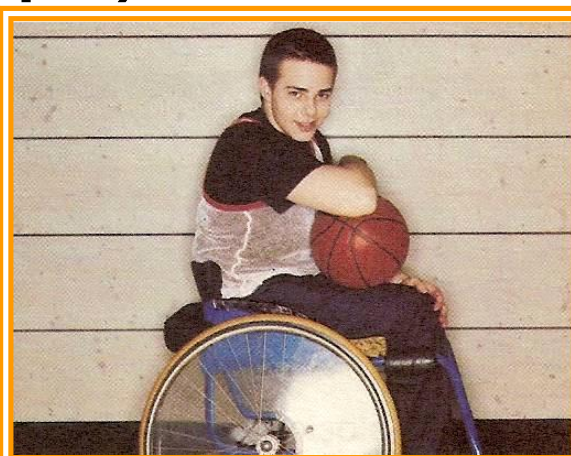
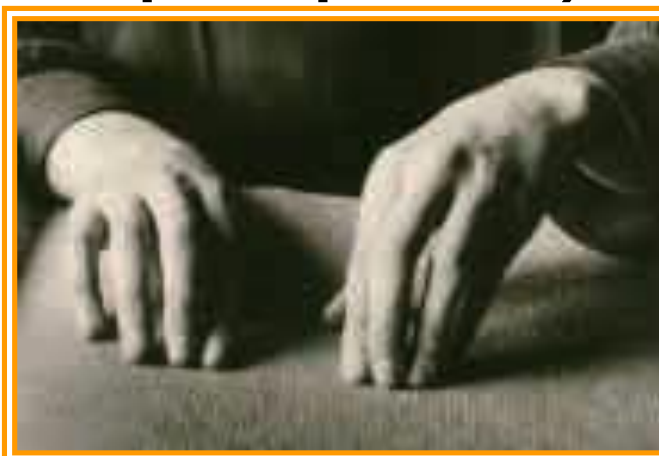
Οι ανάγκες του ανθρώπου

1. Ποιες είναι οι ανάγκες του ανθρώπου;

2. Άνθρωποι με ειδικές ανάγκες

Διαβάζοντας με Μπράιγ

1. Ποιες είναι οι ανάγκες του ανθρώπου

Συζητάμε

Πώς ξεκινάω τη μέρα μου;
Τι χρειάζομαι κάθε μέρα; Γιατί;
Έχουν όλα τα παιδιά τις ίδιες ανάγκες;
Ποιες είναι αυτές;
Τι άλλο χρειάζονται τα παιδιά;

Σε μερικά μέρη
του τόπου μας το
νερό της βρύσης
του σπιτιού μας
δεν είναι
κατάλληλο να το
πιούμε.

Λέμε τη γνώμη μας

Τι κάνουμε τότε;

Σε άλλα μέρη της γης...

Η ιστορία της Νου

Η Νου πήγαινε δύο φορές τη μέρα στο ποτάμι και έφερνε νερό για την οικογένειά της. Το ταξίδι για το νερό ήταν δύσκολο και κουραστικό. Η Νου δεν προλάβαινε ούτε να πάει σχολείο ούτε να παίξει.

Συζητάμε

Για ποιους λόγους πολλά παιδιά στον κόσμο
δεν έχουν καθαρό νερό να πίνουν;
Τι κινδυνεύουν να πάθουν;
Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε αυτά τα παιδιά;

1 - 2 - 3

Συζητάμε

Ποια πράγματα συνηθίζουμε να κάνουμε κάθε μέρα;
Ποια άλλα πράγματα μας δίνουν χαρά και ευχαρίστηση;

Παίζουμε:

Το κουτί των επιθυμιών

Ζωγραφίζουμε

Ζωγραφίζουμε αυτό που μας αρέσει να κάνουμε πιο πολύ. Βάζουμε τις ζωγραφιές με τις επιθυμίες μας στο κουτί των επιθυμιών.

Ένα γλυκό πρωινό το κουτί των επιθυμιών άνοιξε και οι επιθυμίες μας ξετυλίχτηκαν στον αέρα...

Συνεχίζουμε την ιστορία.

Όλοι οι άνθρωποι χρειάζονται τροφή, καθαρό νερό, κατάλληλα ρούχα και ένα σπίτι για να ζήσουν. Ακόμη, χρειάζεται να κοιμούνται καλά, να φροντίζουν την καθαριότητα, την υγεία τους, και να έχουν ανθρώπους που τους αγαπούν.

4 - 5 - 6

2. Άνθρωποι με ειδικές ανάγκες

Γινόμαστε ζευγάρια. Ο ένας γίνεται οδηγός. Ο άλλος κλείνει τα μάτια και ακολουθεί.

Συζητάμε

Ποιες δυσκολίες έχουμε όταν δε βλέπουμε;

Η **αγάπη** σε μια άλλη γλώσσα

Δείχνουμε με το δακτυλικό αλφάβητο τη λέξη **αγάπη**.

Συζητάμε

Συζητάμε για τα παιδιά ή τους μεγάλους με ειδικές ανάγκες που έχουμε γνωρίσει. Τι σκεφτόμαστε και τι αισθανόμαστε για αυτούς;
Τι αισθάνονται εκείνοι για μας;
Τι μπορούμε να κάνουμε για να ζούμε όλοι μαζί καλά;

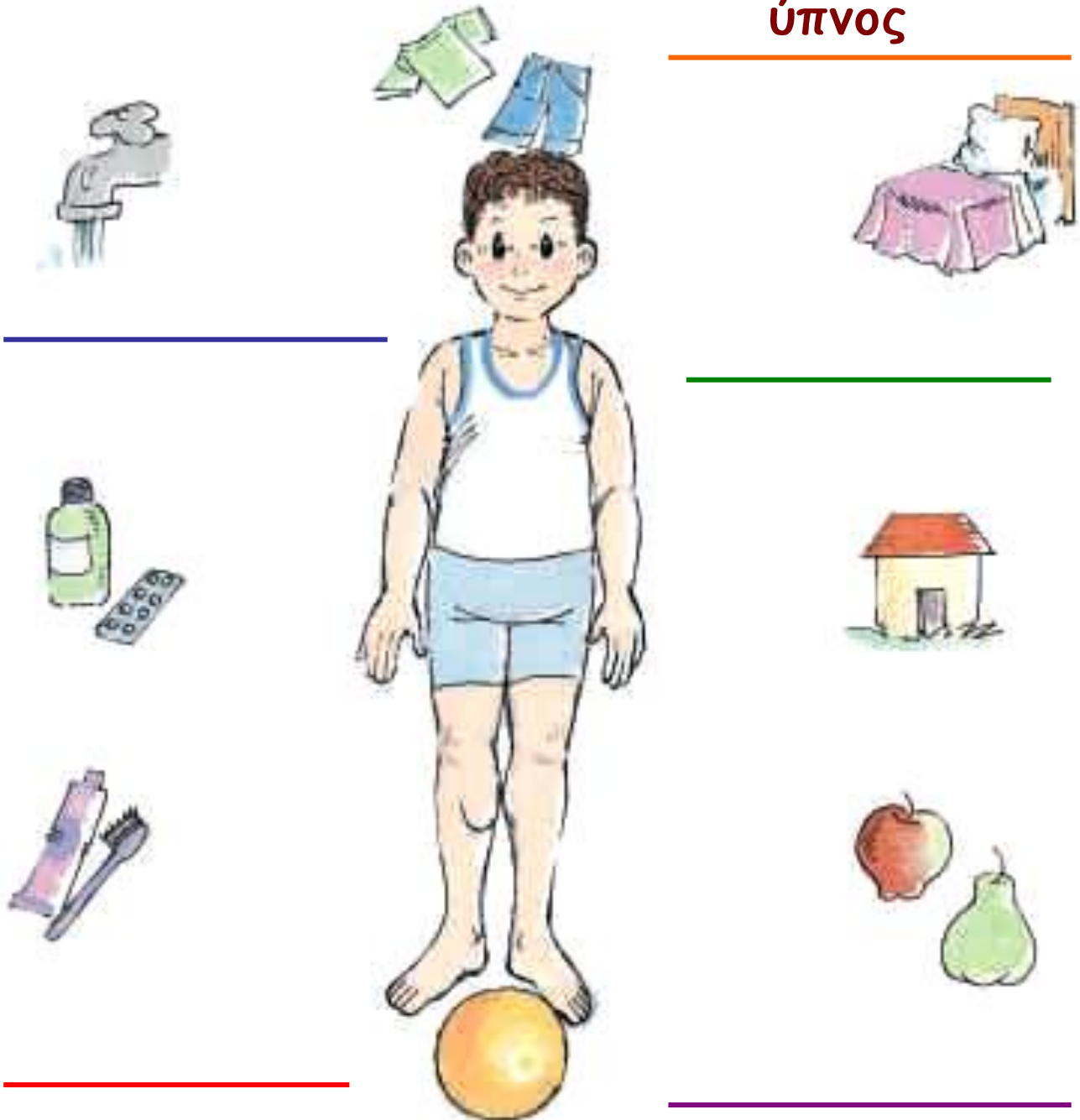
**Ο καθένας μας είναι διαφορετικός
και όλοι μας έχουμε ανάγκες. Υπάρχουν
γύρω μας άνθρωποι που αντιμετωπίζουν
ιδιαίτερα προβλήματα επειδή έχουν ειδικές
ανάγκες.**

Συζητάμε και ζωγραφίζουμε

Ύπνος

Να γράψεις μερικές από τις δικές σου ανάγκες στις γραμμές. Να φτιάξεις το λεξικό των αναγκών σου.

Προέλευση φωτογραφιών

*Η επιλογή των εικόνων έγινε με ευθύνη των μελών της συγγραφικής ομάδας. Όσες εικόνες δεν αναφέρονται παρακάτω προέρχονται από το προσωπικό αρχείο των μελών της, η οποία και ευχαριστεί θερμά όσους συνεισέφεραν στη συλλογή του υλικού. Η αρίθμηση των εικόνων γίνεται από αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω.

«Μια ζωή σαν τη δική μου», Unisef, Εκδόσεις Πατάκη [σελ. 12: (1), (2), (3), σελ. 28: (1), (2), σελ. 42: (2), (3), σελ. 76: (2), (3)], Μουσείο Ιστορίας της παιδείας, [σελ. 15: (1)], Οργανισμός Σχολικών κτιρίων (ΟΣΚ), [σελ. 17: (1), (2), σελ. 19: (3), (5, σελ. 100: (3)], Πολεμικό Μουσείο Αθήνας, [σελ. 17: (3). σελ. 23: (1)], αρχείο Μελετζή Σ. [σελ. 17: (3)], Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ), έντυπο ΣΕΙΣΜΟΣ [(σελ. 21: (1)], «Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών», Εκδόσεις Μέλισσα, [σελ. 34: (2), (3), (4), (5), σελ. 47: (1), σελ. 54: (1), σελ. 67: (1)], «Έλληνες ζωγράφοι», Εκδόσεις Μέλισσα, [σελ. 41: (2), σελ. 84: (1), (2), (3), (4), σελ. 106: (1), σελ. 109: (4), σελ. 112: (1), σελ. 115: (1), σελ. 153: (1)]. «Επτά Ημέρες», Εκδόσεις Καθημερινή, [σελ. 41: (1)], «Πήλινα και Γύψινα παιχνίδια», Μ. Αργυριάδη, Μ.Μπενάκη, [σελ. 41: (3), σελ. 107: (1), (3), (4)], «Art Gallery», Εκδόσεις Deagostini Hellas, [σελ. 45: (1), (2), σελ.

112: (2)], «**Ελληνική Μυθολογία**», Εκδοτική
 Αθηνών, [σελ. 46: (2)], **Περιοδικό ΓΕΩ**, Εκδόσεις
 Λαμπράκη, [σελ. 53: (1), σελ. 66: (4)], **Ελληνικός**
Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), [σελ. 63: (1), (2),
 (4), (5), σελ. 64: (1), σελ. 65 (1), (2), σελ. 66: (1), (5),
 σελ. 71: (2), σελ. 109: (2), σελ. 110: (2), (3), (4), σελ.
 113: (1), (2), σελ. 114: (2), (4), (5), σελ. 120 (1).
Αρχείο Κ. Κυράνη, [σελ. 63: (3), σελ. 65: (3), (4),
 σελ. 70: (1), σελ. 71: (1), (3), σελ. 76: (1), σελ. 128:
 (2), σελ. 135: (1)]. «**Ήπειρος**», Κ. Μπαλάφας,
 Εκδόσεις Ποταμός, [σελ. 74: (1), σελ. 113: (4), σελ.
 147: (4)], **Ομοσπονδία Κωφών Ελλάδος**, Ελληνικό
 Δακτυλικό Αλφάβητο, [σελ. 78: (1)], «**25 χρόνια**
μικρή πόρτα», Ξ. Καλογεροπούλου, [σελ. 81: (1)],
 «**Ελληνικά Μουσεία**», Εκδοτική Αθηνών, [σελ. 83:
 (1), σελ. 93: (4), σελ. 100: (1), σελ. 116: (1)],
Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, [σελ. 83: (2)],
 «**Άθλα Αθλητές και Έπαθλα**». Π. Βαλαβάνης,
 Εκδόσεις Ερευνητές, [σελ. 91: (1)], «**Ολυμπιακοί**
Αγώνες», Αθήνα 2004, [σελ. 93: (1), (2), (3)],
 «**Επικοινωνία**», Εκδόσεις Ερευνητές, [σελ. 100:
 (4), (5), (6), (7), σελ. 101: (1), (2), (3), σελ. 102: (1),
 (2), (3), (4)], **National Geographic**, Εκδόσεις
 Λαμπράκη, [σελ. 101: (5)], «**ΗΡΑ**», Ήρα
 Τριανταφυλλίδη, [σελ. 107: (2)], «**Θησαυροί του**
Αγίου Όρους», Εκδοτική Αθηνών, [σελ. 109: (5)],
 «**Η Ακρόπολη και το Μουσείο της**», Εκδόσεις
 ΚΛΕΙΩ, [σελ. 109: (1)], «**Σαράντα Ελληνικά**
Κοχύλια», Εκδόσεις Καστανιώτη, [σελ. 114: (4)],

**Θεατρική Εταιρία ΣΤΟΑ, [σελ. 115: (3)],
Νομισματικό Μουσείο, [σελ. 115: (4)], Μουσείο
Γουλιανδρή Φυσικής Ιστορίας, [σελ. 114: (1), σελ.
115: (5), σελ. 136: (4)], «Λαϊκή τέχνη», Μ.
Κυνηγού Φλάμπουρα, [σελ. 115: (2), σελ. 136: (7)],
Εθνική Λυρική Σκηνή, [σελ. 117: (1), σελ. 152: (1)],
Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, Πελ. Λαογραφικό Ίδρυμα,
[σελ. 121: (1)], «Η Ελληνική Χλωρίδα»,
Μπάουμαν Ε., Ελληνική Εταιρία Προστασίας της
Φύσης, [σελ. 123: (1), (3), σελ. 124: (4), σελ. 157:
(πίνακας φυτών), (3), (4), (5), (7), (12)], «Βιότοποι
της Ελλάδας», Σφήκας Γ., Εκδόσεις Πατάκη, [σελ.
124: (3), (7), (9), σελ. 137: (1), σελ. 157: (πίνακας
φυτών), (2), (9), (πίνακας ζώων): (3), (6), (9), (16),
«Τα δάση των χαμηλών περιοχών», Σφήκας Γ.,
Εκδόσεις Πατάκη, [σελ. 124: (2), (6), σελ. 125: (1)].
«Τα Αγριολούλουδα», Γ. Σφήκας. Εκδ. Πατάκη,
[σελ. 124: (5), σελ. 140: (2), σελ. 157: (πίνακας
φυτών), (1)], «Θηλαστικά και ερπετά της
Ελλάδας», Ελεύθερος Τύπος, [σελ. 130: (4), σελ.
140: (1), σελ. 157: (πίνακας ζώων), (1), (10)],
Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία, [σελ. 130: (6),
σελ. 135: (4), σελ. 136: (5), σελ. 137: (3), σελ. 140:
(3), σελ. 157: (πίνακας ζώων): (12)], Εταιρία
Μελέτης και προστασίας της Μεσογειακής
Φώκιας ΜΟm [σελ. 139: (1), (2), (3)], Γνωρίζοντας
τους υγρότοπους, ΥΠΕΧΩΔΕ, [σελ. 136: (6), σελ.
157: (πίνακας ζώων). (4)], WWF, Παγκόσμιο
Ταμείο για τη Φύση, [σελ. 140: (3)].**

Περιεχόμενα 1ου τόμου

Η ομάδα

Ενότητα 1: Η τάξη μου

Κεφάλαιο 1: Πώς είναι η τάξη μου; 8

Κεφάλαιο 2: Η ομάδα μια αγκαλιά, δάσκαλοι
με τα παιδιά 12

Κεφάλαιο 3: Πώς ζούμε στην τάξη; 13

Ενότητα 2: Το σχολείο μου

Κεφάλαιο 1: Πώς είναι το σχολείο μου; 17

Κεφάλαιο 2: Πώς ζούμε στο σχολείο; 19

Κεφάλαιο 3: Εκδρομές με το σχολείο,
εκδηλώσεις και γιορτές 22

Κεφάλαιο 4: 28η Οκτωβρίου 1940 24

Ενότητα 3: Η οικογένειά μου

Κεφάλαιο 1: Η οικογένεια 27

Κεφάλαιο 2: Πώς ζούμε στην οικογένεια; 31

Κεφάλαιο 3: Πώς η οικογένεια φροντίζει
το περιβάλλον; 33

Ο χρόνος

Ενότητα 1: Ο άνθρωπος και ο χρόνος

Κεφάλαιο 1: Η οικογένειά μου έχει ιστορία 38

Κεφάλαιο 2: Η δική μου ιστορία 43

Κεφάλαιο 3: Πώς μετράω τον χρόνο; 45

Κεφάλαιο 4: Πώς αλλιώς μετράω τον χρόνο; 47

Κεφάλαιο 5: Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά..... 49

Κεφάλαιο 6: Πώς αλλιώς περνάω
τον ελεύθερο χρόνο μου; 51

Ενότητα 2: Ο ήλιος και η ζωή μας

Κεφάλαιο 1: Ο Ήλιος, ο Ηλιάτορας, ο Πετροπαιχνιδιάτορας	56
Κεφάλαιο 2: Τι μας προσφέρει ο ήλιος;	59

Ο τόπος μου

Ενότητα 1: Το σπίτι μου

Κεφάλαιο 1: Στο σπίτι μου.....	64

Ενότητα 2: Η γειτονιά μου

Κεφάλαιο 1: Πώς είναι η γειτονιά μου;.....	68
Κεφάλαιο 2: Οι άνθρωποι της γειτονιάς μου	71
Κεφάλαιο 3: Πώς ζούμε στη γειτονιά;	74
Κεφάλαιο 4: Η γειτονιά και το περιβάλλον	77

Ενότητα 3: Ο τόπος που ζω

Κεφάλαιο 1: Ακτές και θάλασσα	83
Κεφάλαιο 2: Νησιά.....	86
Κεφάλαιο 3: Ποτάμια, λίμνες, κάμποι	89
Κεφάλαιο 4: Βουνά	92
Κεφάλαιο 5: Πώς οι άνθρωποι αλλάζουν τον τόπο που ζουν;.....	95

Οι ανάγκες του ανθρώπου

Ενότητα 1: Οι ανάγκες του ανθρώπου

Κεφάλαιο 1: Ποιες είναι οι ανάγκες του ανθρώπου;	99

Ενότητα 1: Οι ανάγκες του ανθρώπου

Κεφάλαιο 2: Άνθρωποι με ειδικές ανάγκες.....	104

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ -ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

